Mihaela Marin

INFLUENŢA ORIENTALĂ ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ ACTUALĂ[1]

1. INTRODUCERE

Influenţa orientală s-a manifestat încă din perioada veche a istoriei limbii române ca urmare a contactelor din români şi popoarele turcice. E. Suciu (2010: 22) a identificat două etape ale acestui proces:

1) perioada preosmanlâie în care au intrat în română o serie de nume proprii şi comune de origine cumană şi tătară;

2) etapa cuprinsă între secolele ale XVII-lea – al XVIII-lea, în care au pătruns în limba noastră câteva sute de cuvinte de origine arabă şi persană prin intermediar turc. Lexemele care se refereau la demnităţi şi instituţii ale administraţiei otomane au circulat o perioadă de timp, fiind înlocuite ulterior cu neologisme latino-romanice. Cele specifice lexicului popular, şi cele din domeniul ştiinţelor s-au impus în limba română, şi continuă să fie utilizate şi astăzi.

Influenţa orientală veche a avut un caracter eterogen şi s-a manifestat exclusiv în domeniul lexicului. Inventarul lexical arabo-persan ne-a parvenit prin mai multe filiere: 1) limba turcă; 2) unele idiomuri balcanice (greacă, bulgară, sârbă); 3) limba franceză şi alte idomuri romanice (italiană, spaniolă).

În perioada actuală asistăm la o nouă etapă a influenţei orientale asupra limbii române, ca urmare a pătrunderii masive a unor împrumuturi din arabă, persană, chineză, japoneză, coreeană, unele idiomuri indiene, nu direct, ci prin filiera altor limbi (franceză, engleză, italiană etc.). Acest proces este o consecinţă a transformărilor social-politice şi culturală petrecute în România după 1989. Democratizarea societăţii româneşti a permis sincronizarea cu valorile occidentale, libera circulaţie spre toate colţurile lumii, contactul cu tradiţiile, obiceiurile şi cultura unor ţări din Orientul Apropiat şi Îndepărtat inaccesibile românilor în perioada comunistă.

În acest context, se constată îmbogăţirea limbii noastre cu numeroase lexeme „exotice“ cu care româna n-a avut contacte. Aceste cuvinte au pătruns în română: 1) direct: ca urmare a contactelor cu vorbitorii din ţările respective, spectacolele,

[1] Articol elaborat în cadrul proiectului *Dinamica limbii române actuale*, înscris în planul Departametului de lexicologie şi lexicografie al Institutului de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”.

LR, LXIX, nr. 3–4, p. 497–528, București, 2020

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

muzica; 2) indirect: prin intermediul cărţilor scrise de autorii români despre diverse zone exotice, al traducerilor în română a lucrărilor unor scriitori prestigioşi; al mass media (ziare, reviste, radio, televiziune, internet). Internetul este în momentul de faţă cea acceasibilă şi cea mai rapidă cale de transmitere a oricărui tip de informaţie. Astfel au ajuns în română termeni din domeniul culinar, social-cultural, sportiv, medical, politic şi nu numai.

În cercetarea de faţă am avut în vedere următoarele obiective:

1) identificarea unui număr cât mai mare de termeni de sorginte orientală în articole, informaţii, bloguri, comentarii existente pe internet (în perioada 1990–2014);

2) selecţia termenilor în funcţie de frecvenţa lor în contextele extrase în perioada menţionată şi includerea acestora în corpusul de referinţă;

3) explicarea termenilor;

4) adaptarea fonetică şi morfologică a acestor cuvinte în română;

5) originea cuvintelor selectate;

6) sinonimia;

7) productivitatea termenilor în limba română;

8) şansele de impunere a lor în limba noastră.

2. STRUCTURA CORPUSULUI DE TERMENI ORIENTALI

Corpusul utilizat în articolul de faţă cuprinde un număr relativ restrâns de lexeme din limbile persană, arabă, chineză, japoneză, coreeană, hindi, turcă şi idiomuri turcice selectaţi din textele disponibile pe internet în perioada menţionată în paragraful anterior. Iniţial, am extras un număr mai mare de termeni, dar i-am inclus în corpus doar pe aceia prezenţi frecvent şi constant în materialele de pe internet în intervalul 2000–2014. Termenii aleşi au fost clasificaţi în cincisprezece câmpuri semantice, două dintre acestea (al artelor şi al ştiinţelor) având mai multe subcâmpuri.

Din multitudinea de contexte în care figurează cuvintele incluse în corpusul analizat în cercetarea de faţă le-am selectat pe acelea care ilustrează bogăţia semantică, variantele de scriere, formele morfologice precum şi particularităţile stilistice ale termenilor. Ne-a interesat şi modul în care vorbitorii se raportează la aceste noutăţi lexicale prin crearea unor derivate sau chiar compuse.

3. CLASIFICAREA TERMENILOR PE CÂMPURI SEMANTICE

Termenii selectaţi din presa noastră contemporană sunt încadrabili în următoarele sfere semantice:

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

3.1. Arabo-persană

3.1.1. Alimentaţie

ayran s.: ‘Băutură tradiţională turcească nealcoolică, uşor sărată pe bază de iaurt’. [D. CUV. REC., DEXI, DCR[3]]

cacik s.: ‘Sos diluat din iaurt, castraveţi şi usturoi’. [DCR[3]].

paneer s.: ‘Sortiment de brânză de origine indiană, cremoasă, preparată din lapte de vacă sau de bivoliţă, cu suc de lămâie sau cu zer’. [din engl. *paneer*, hindi, pers. *panīr* ‘brânză’; Oxford]. [D. CUV. REC.]

şiş-chebáb s.: ‘Mâncare din carne de oaie sau miel la frigare’.

3.1.2. Viaţă social-politică şi religioasă

baha’i **1.** s. ‘Religie monoteistă iraniană derivată din islamul şiit fondate în 1863, ca ramură a babismului, care propovăduieşte unitatea religioasă şi pacea în lume’. **2.** ‘Adept al religiei baha’i’. **2.** adj. ‘Referitor la baha'i, specific baha'ilor’. [engl. *baha'i, bahai*, din pers., arab. *bahā'ī*]

druz, -ă **1.** s. m. ‘Membru al unei secte esoterice ismailite din Liban, Siria şi Israel’. **2.** adj. ‘Referitor la druzi, specific druzilor’. [engl. *druze*, *druse*, fr. *druze, druzien*, din arab. *dur*, *durūz* (pl.), de la n.pr. Muhammad ibn Ismail al-Darazī (m. 1019), fondator al acestei religii; Oxford]. [DCR[3] (2013), 319 v. libaniza: „Fără o lovitură de stat internă sau o intervenţie externă, actuală situaţie va degenera, iar Siria se va *«libaniza»* într-un război civil generalizat şi se va diviza în fiefuri (suniţi, alauţi, druzi, kurzi)”. ziarulfaclia.ro 7 II12.]

fatwa s. f.: ‘(Islam.) Consultaţie juridică dată de o autoritate religioasă în legătură cu o cauză sau o chestiune nouă; sentinţă cu caracter de precept, dată de o autoritate religioasă islamică (ulema, muftiu)’. [fr. *fatwa*, engl. *fatwa*, din (arab. *fatwā*, *'aftā* ‘decide a point of law’; Oxford)]. Termenul este atestat în română încă din sec. al XVIII-lea în forma tc. fetve (Suciu: 2010, [D.CUV. REC., DCR[2], DEXI, DCR[3]]

fedain s. m.: **1.** ‘Membru al unei secte ismailite din sec. al XI-lea – al XIII-lea)’. **2.** ‘Membru al grupurilor politico-religioase din Imperiul Otoman sau din Iran. **3.** ‘Luptător de gherila palestinian’. [fr. *fédayin, fedayin*, engl. *fedayeen*, din arab. *fidā‘iyyūn* (pl. lui *feday, fidā'ī*) ‘cei care se sacrifică’; Larousse, Oxford]. [DEXI, D. CUV. REC., DCR[3]]

hadith s. n.: **1.** (Islam.) ‘Povestire a faptelor şi a învăţăturilor lui Mahomed şi ale tovarăşilor săi, în legătură cu comentariile Coranului sau cu regulile de comportare’. [fr., engl. *hadith*, cf. arab. *ḥadīṯ* ‘tradiţie’, *hadith* ‘povestire’; Larousse, Oxford] [DEXI]

Hezbollah s.: (1992) ‘Organizaţie politică şi paramilitară a şiiţilor libanezi, înfiinţată în 1982, îndreptată iniţial împotriva Israelului’. [engl. *Hezbollah, Hizbullah*, din arab. *ḥizbullāh* ‘Partidul lui Dumnezeu’, *ḥezb* ‘partid’ + *'allāh* (Dumnezeu); Oxford]. [DCR[2], DCR[3], v. gherilă]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

jihad s. n.: **1.** (Islam.) ‘Luptă împotriva patimilor şi a păcatelor’. **2.** ‘Luptă armată în scopul apărării şi al propagării islamului’. [fr. *djihad*, engl. *jihad*, din arab. *jihād* (var. fr. djihād) ‘efort’; Larousse, Oxford,] [DCR^{2}, DEXI DCR^{3}]

majles s. n.: **1.** ‘Audienţă în cadrul căreia un conducător ascultă doleanţele petiţionarilor’. **2.** ‘Adunare legislativă în ţările islamice; Parlamentul unor ţări din Africa de Nord şi din Asia Mică, în special Cameră a Parlamentului Iranian’. [fr. *madjlis*, *majlis*, din arab. *majlis* ‘adunare’; Larousse, Oxford] [DCR^{3}]

molah s. m. (pl. *-i*), (şi *mola*) s. f. (pl. *-le*): ‘Cadiu de rang superior, înalt magistrat, doctor în teologie şi judecător-şef într-un mare oraş al Imperiului Otoman, având atribuţii de decizie juridico-religioasă în comunitatea musulmană respectivă’. [fr. *mollah***,** *mulla(h)*, engl. *mullah*, *mulla*, din pers., tc., urdu *mullā*, cf. arab. *mawlā* ‘stăpân, domn’; Oxford].

mujahedin s. m.: ‘Luptător în diferite mişcări de eliberare naţională din lumea musulmană’.

[fr *moudjahidin*, *moudjahidine*, engl. *mujadeen, mujahedin, mujahidin***,** din pers., arab. *mujāhidīn*, (pl. colocvial al lui *mujāhid, modjahid* ‘luptător pentru credinţă’; Oxford, Larousse] [D. CUV. REC., DCR^{3}]

shari’a s.: ‘Lege canonică islamică bazată pe învăţăturile din Coran şi pe tradiţia Profetului (hadith şi sunna), care prescriu îndatoririle sociale şi religioase precum şi pedepsele pentru în cazul încălcării acestora’. [engl. *sharia*, *shariah*, *shariat*, din arab. *šarīʿa*; var. *shariat* din urdu şi pers.; Oxford]. [DCR^{3}].

sunnit, -ă: **1.** s. m. f.: ‘Adept al islamului ortodoxal. **2.** adj. Care aparţine sau se referă la Sunna sau la sunniţi’. [fr. sunnite, engl. sunni, din arab. *sunnī*; Oxford] [DN^{3}, DEX 98, DEXI, DCR^{3}]

şiit, -ă: **1.** s. m. f. ‘Adept al unei ramuri religioase islamice principale din Iran, sudul Irakului şi Yemen, întemeiată de profetul Ali în sec. 8 şi care nu recunoaşte sunna şi pe califii sunniţi. **2.** adj. ‘Referitor sau aparţinător şiiţilor’. [fr. *chiite, schiite*, engl. *shia* (înc. sec. 17), cf. arab. *chīʿa*, *šīʿa* ‘partidul lui Ali’; Larousse, Oxford] [DCR, DEX-S, MDN, NODEX, DEXI, DCR^{3}]

taliban, -ă **1**. s. m. ‘Membru al mişcării islamice fundamentaliste sunite, religioase şi politice, predominant de limbă paştou, răspândite în Afganistan şi Pakistan’. **2.** adj. ‘Specific talibanilor, referitor la talibani’. [fr. *taliban*, engl. *taleban*, din arab. *ṭālibān*, pl. de la *ṭālib* ‘student, căutător al ştiinţei’; Larousse, Oxford]. [DEXI, DEX 09, D. CUV. REC., DCR^{3}]

ulema s. f., s. m.: ‘Titlu dat teologilor musulmani (care aveau şi atribuţii legislative şi juridice); membru erudit al clerului musulman, doctor în teologie şi drept islamic’. [engl. *ulema*, *alama*, din arab. *ulamā*, pl. lui ‘*ālim* ‘învăţat’, *alima* ‘a şti, a cunoaşte’; Oxford]. [DEXI]

3.1.3. Relaxare şi de divertisment

hamam s.: **1.** ‘Clădirea unei publice sau private din ţările musulmane’. **2.** ‘Baie turcească tradiţională’. [fr. *hammam*, engl. *hamam, hammam*, din tc., arab. *ḥammām* ‘baie’, cf. *ḥamma* ‘a încălzi’; Larousse, Oxford]. [DCR^{3}, DNAR, DAR]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

3.1.4. Vestimentaţie

abaya s. f., s. m.: ‘Veşmânt lung, negru, lejer, prevăzut adesea cu un fermoar sau cu nasturi în faţă’. [engl. *abaya*, din arab. *abāya*, legătură cu rom. aba din tc.; Oxford].

al-amira s.: ‘Accesoriu alcătuit dintr-o bonetă şi o eşarfă rotundă (prinsă cu ace de siguranţă) care acoperă gâtul’. [cuv. arab.] [DCR^3]

burqa s. f.: ‘Văl cu care femeile din unele ţări islamice îşi acoperă faţa sau tot corpul’. [fr., engl. *burqa*, *burka*, din urdu, pers. *burqa*, cf. arab. *burqu*‘; Larousse, Oxford] [DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

burqini s. n.: ‘Costum de baie pentru femeile musulmane care acoperă tot corpul, lăsând libere mâinile, picioarele şi faţa’. [engl. *burquini, burkini*, (înc. sec. 21) *burka* + *bikini*; Oxford] [DCR^3]

chador s. n.: ‘Şal mare de pânză înfăşurat în jurul capului şi în partea de sus a corpului, lăsând doar faţa liberă’; văl mare purtat de femeile iraniene. [fr. *tchador*, engl. *chador*, din urdu *chādar*, *chaddar*, pers. *čādar, chador* ‘şal sau văl’; Larousse, Oxford]. [D. CUV. REC., DCR^3]

chadri s.: ‘Îmbrăcăminte lungă şi largă purtată de către femeile musulmane din India, Pakistan şi Afganistan, prevăzută cu un grilaj în dreptul ochilor’. [fr. *tchadri*, din pers. *chadri*; Larousse]. [DCR^3]

hijab s. n.: ‘Fular lung cu care femeile musulmane îşi acoperă capul şi gâtul, lăsându-şi faţa la vedere’ [fr. *hidjab*, engl. *hijab*, din arab. *ḥajaba* ‘a ascunde, a acoperi cu un văl’; Larousse, Oxford]. [DCR^3]

niqab s. n.: ‘Voal care acoperă capul şi faţa, la care se poate adăuga un altul, detaşabil, pentru acoperirea ochilor’. [fr., engl. *niqab*, din arab. *niqāb*; Larousse, Oxford]. [DCR^3, 132, v. chador]

sheila s. f.: ‘Văl dreptunghiular, lung, care este înfăşurat în jurul capului îndoit pe umeri; e purtat de femeile din zona Golfului Persic (Irak, Kuwait, Qatar, Oman sau Emiratele Arabe Unite)’. [cuv. arab.]

3.2. Chineză

3.2.1. Alimentaţie

wok s.n.: ‘Vas asemănător cu un ceaun, în care se gătesc alimentele la foc iute’. [fr., engl. *wok*, din dial. cantonez *guō*; Larousse, Oxford] [D. CUV. REC., DCR^3]

3.2.2. Viaţă social-politică şi religioasă

hutong s. n.: ‘Străduţă îngustă din Beijingul tradiţional’ [engl. *hutong*, din chin. *hútòng*; Oxford] [DCR^3]

laogái s.: ‘Sistemul de lagăre de reeducare prin muncă a deţinuţilor politici din China’[fr. fr. *laogai*, din chin. *lao* „muncă“ + *gai* ‘reeducare’; Larousse, Oxford] [DCR^3]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

3.2.3. Religie

yang s.: ‘Principiul masculin, activ şi creator al universului asociat cu Cerul, căldura şi lumina’. [fr., engl. *yang*, din chin. *yáng* ‘organe genitale masculine’, ‘soare’, ‘pozitiv’; Larousse, Oxford] [DCR^{3}]

yin s.: ‘Principiu pasiv feminin al Universului asociat cu Pământul, întunericul şi frigul’. [fr., engl. *yin*,, din chin. *yīn* ‘feminin’, ‘lună’, ‘umbră’; Larousse, Oxford] [DCR^{3}]

3.2.4. Astronomie

taikonaut s. m.: ‘Astronaut chinez’ [engl. *taikonaut*, din chin. taikong ‘spaţiu din afară’ + engl. *astronaut*; Oxford] [DCR^{3}]

3.2.5. Ştiinţe naturale

jenşén s. n.: (Bot.) ‘Ginseng; planta originară din estul Asiei şi nordul Americii, din familia Araliaceae, folosită pentru proprietăţile sale terapeutice’. [fr., engl. *ginseng*, din chin. *rénshēn*, cf. *rén* ‘om’ + *shēn* ‘plantă’; Larousse, Oxford] [DEXI (var.: gingséng), D. CUV. REC. (ginseng), DCR^{3}]

shih tzu s. (Zool.) ‘Câine de talie mică, originar din Tibet, asemănător pechinezului’[engl. *Shih Tzu*, din chin. *shīzigǒu*, cf. *shī* ‘leu’ + *zǐ* ‘fiu’ + *gǒu* ‘câine’; Oxford: *Shih Tzu*: ‘câine cu păr lung şi mătăsos şi picioarele scurte’] [DCR^{3}]

3.2.6. Filosofie

feng-shui s.: ‘Artă de a trăi rezultată din consmogonia antică chineză care permite o armonie perfectă a individului cu mediul său înconjurător’ [fr., engl. *feng shui*, din chin. *fēng* ‘vânt’ + *shuǐ* ‘apă’; Larousse, Oxford] [D. CUV. REC., DCR^{3}]

3.2.7. Lingvistică

pinyin adj.: ‘Sistem de transcriere a alfabetului chinez cu litere latine, adoptat de China începând din 1958’. [fr. *pinyin*, engl. *Pinyin*; din chin. *hanyu pinyin zimu* ‘systeme d'épellation du chinois’ (Larousse), *pīn-yīn*, ‘spell-sound’ (Oxford)]. [DCR^{2}, DEXI, MDN, DCR^{3}]

3.2.8. Medicină

chi s.: ‘Energia vitală în medicina tradiţională chineză’. [engl. *chi, ki, qi*, din chin. (dial. mandarin) *qi* ‘aer, respiraţie’; Oxford]. [DCR^{3}]

3.3. Coreeană

3.3.1. Alimentaţie

kimchi s.: ‘Mâncare picantă dintr-un amestec de varză şi gulii’ [engl. *kimchi*, *kimchee*, cuv. cor.] [DCR^{3}]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

3.3.2. Religie

thai-chi s.: ‘Practică de meditaţie chinezească’.[engl., fr. *thai-chi*, din cor. *thai* ‘liber’ + *chi* ‘aer’; Oxford]. [DCR^3, 521 v. tae bo]

3.3.3. Sport

tae bo s.: ‘Grup de exerciţiii care combină elemente din aerobic şi kick-boxing’. [engl. *tae-bo*, cf. corean. *tae* ‘picior’ + *bo* (presc. *boxing*); Oxford, 1990] [D. CUV. REC., DCR^3, 311 v. kangoo]

3.3.4. Muzică

pi-pa s.: ‘Instrument cu patru coarde asemănător cu o mandolină’. [engl. *pipa*, cuv. chin.; Oxford] [DCR, DCR^2, DCR^3]

3.4. Japoneză

3.4.1. Alimentaţie

keplón s.: ‘Conservant utilizat în scopul păstrării calităţilor originale ale produselor alimentare’. [cuv. jap.] [DCR^2, DCR^3]

maki s.:‘Rulou cu orez învelit în alge’ [engl. *maki*, din jap. *maki*, *makizushi*, cf. (*maku* ‘a rula’) + *-zushi* (*sushi*); Oxford]

miso s.: **1.** ‘Pastă de soia, cereale (de orez sau de orz) şi sare, pusă la fermentat şi folosită la prepararea supei miso’. **2.** ‘Supă îngroşată cu cu pastă *miso*, în care se adaugă adesea tofu sau legume. [fr., engl. *miso*, cuv. jap.; Larousse, Oxford] [D. CUV. REC., DCR^3]

saké s.n.: ‘Băutură alcoolică din orez fermentat, care se bea caldă în ceşcuţe de porţelan’. [engl. *sake*, fr., it. *saké*; *sauqué* (1667), *sakki* (1710), *sake* (1863), din jap. *sake* ‘alcool în general’; Larousse, Oxford]. [DEX-S, DCR^2, DCR^3]

sashimi s.: ‘Preparat japonez din fâşii subţiri de peşte cru, care se consumă sos picant de soia sau pastă de wasabi. [engl. *sashimi* (1893), fr. *sashishimi, shashimi* (1970), din jap. *sashimi* ‘peşte crud’; Larousse, Oxford] [D. CUV. REC., DCR^3]

surimi s.: ‘Pastă din peşte aromatizat cu crab vândută sub formă de batoane mici care imită carnea de crab sau de homar’. [fr., engl. *surimi*, din jap. *surimi* ‘carne tocată’; Oxford, Larousse] [MDN, DEXI, DCR^3]

sushi s.: ‘Chifteluţe de orez aromatizat cu oţet care se serveşte cu legume, ouă sau fructe de mare crude. „S*ushi*: cilindri mici de orez fiert înveliţi într-o alga, la mijloc o legumă (castravete), deasupra icre de Manciuria, felii de peşte crud, creveţi, fructe de mare”. „22”, 3–9 XII 92, p. 16; „A devenit o adevărată manie: s*ushi* de peşte (peşte crud)”. As., 253/97, p. 3. [fr., engl., *sushi*, cuv. jap.]. [DCR^2, DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

tempura s.: ‘Fel de mâncare japonez pe bază de orez, de peşte crud şi de legume – totul răjit; sashimi’. [cuv. jap. de origine portugheză.] La origine pare a fi

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

o formă coruptă a cuvântului portughez *tempero* ‘bucătărie, pregătire’, acest fel de mâncare fiind transmis în Japonia de misionarii portughezi în sec. al XVI-lea. *Tempura se explică din lat.* quatuor tempura ‘cele patru perioade din an când catolicii portughezi nu mâncau carne’; ... se explică prin port. *temporas* ‘timpul când se postește de patru ori pe an”, ceea ce pare explicaţia reală. (DCR) [D. CUV. REC., DCR^3]

tofu s.: ‘Substanţă albă moale din piure de boabe de soia, folosit în special în bucătăria asiatică şi în cea vegetariană’; ‘numele japonez al brânzei de soia’. [fr., engl. *tofu*, din jap. *tōfu*, cf. chin. *dòufu* (= din dòu ‘fasole’ + fŭ ‘a putrezi, a se acri’); Larousse; Oxford] [D. CUV. REC., DCR^3, p. 531 v. tempura].

yakiniku s.: ‘Carne prăjită în la mesele de instalaţii aduse din Japonia. [engl. *yaki niku*, din jap. *yaki* ‘prăjire, preparare pe grătar’ + *niku* ‘carne’; Oxford] [DCR^3]

3.4.2. Populaţii

ainu s. m., adj.: ‘Populaţie indo-europeană din insule Sahalin, Kurile şi Hokkaido din nordul Japoniei’; ‘limba vorbită de această populaţie’. [engl. *Ainu*, din jap. *ainu*, ‘bărbat, persoană’; Oxford]. [MDN, DEXI, DCR^3]

3.4.3. Viaţă social-politică şi religioasă

amakudári s. ‘Învestire a unui funcţionar (japonez) de stat într-un post important pentru monopoluri’. [cuv. jap.] DCR v. post-cheia, DCR^3, p. 157 v. consultanţă]

kogai s.: ‘Democraţie japoneză constituită din organizaţiile cetăţeneşti’. [cuv. jap.] [DCR DCR^2, DCR^3, MDN, DEXI]

shogun s.m.: (La origine) ‘Titlul celui care deţinea puterea militară şi civilă în Japonia’. [fr. *shogon, shogoun*, din jap. s*hōgun,* ‘general’; Larousse, Oxford] [DN^3, DCR^2, DEXI, D. CUV. REC., DCR^3] „cuvânt larg difuzat de la începutul anilor ’90 mulţumită unei cărţi şi unor ecranizări”, romanul *Shogun* de James Clavell. (Dimitrescu 1997: 204).

shinto s., adj. ‘Shintoism religie oficială a Japoniei până în 1945, data şi după care a rămas foarte influentă în stat’. „Oficianţii cultului *shinto*… fac afaceri prospere cu pomul tuturor făgăduinţelor”. R.1., 11 VIII 83, p. 6. „În toate templele budiste acelaşi ritual este foarte asemănător cu ceremonialul shintoist, doar că într-un sanctuar *shinto* trebuie să baţi de două ori din palme pentru a-l chema pe Buddha”. „22”, 5/2000, p. 16 [fr., engl. *shinto*, din jap. *shinto* ‘calea zeilor’] [DCR^2, MDN, DEXI, DCR^3]

zen adj., s. Sectă budistă din Japonia, datând din Evul Mediu, care se bazează în special pe educarea anumitor conduit, pe o tehnică special de meditaţie filosofică, menită să stimuleze concentrarea gândirii, şi pe antrenament fizic special. Spec. „Doctrină a unei secte budiste introduce în sec. al XII-lea –al XIII-lea care punea accentual pe meditaţie, pe ‘deschiderea largă a ochiului spiritual’ ”. Adj. Meditaţie

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

zen. [engl., fr., it. *zen*, din jap. *zen* ‘linişte, meditaţie’, cf. sancr. *dhyāna* ‘meditaţie’; Larousse, Oxford]. „Din mulţimea de secte budiste, cel mai mare impact l-a avut doctrina Zen, introdusă în sec. XII – XIII, care punea accent pe meditaţie, pe «deschiderea largă a ochiului spiritual». Îmbrăţişat de samurai, Zen-ul a fertilizat arta japoneză – arhitectura, grădinăritul, pictura de peisaj, teatrul Nô, ceremonia ceaiului, Ikebana etc”. „22”, 5/2000, p. 15.] [DEXI, D. CUV. REC.]

3.4.4. Construcţii

torii s. (2000) ‘Portic din piatră sau din lemn, uneori din bronz, aflat la intrarea sanctuarelor shintoiste [cuv. jap., prin fr. *torii*, PR 1930, „portic ornamental al templelor japoneze shintoiste”, engl. *torii*, cf. tori ‘pasăre’ + *i* ‘a sta, a se cocoţa’; Larousse, Oxford].

3.4.5. Diverse

hiroşimă s. f. Cea mai nouă „achiziţie” a terminologiei sui-generis ce-şi propune să exprime potenţialul destructiv al armelor nucleare. [n. pr. jap. *Hiroshima*]

kamikáze s.m.: **1.** ‘Luptători sinucigaşi japonezi din al Doilea Război Mondial’. **2.** (Fig.) ‘Sinucigaş’. ♦ ‘Autor al unui atentat sinucigaş’. [fr, engl. *kamikaze*, din jap. *kami* ‘divinitate’ + kaze ‘vânt’, la origine referitor la vântul care, potrivit tradiţiei japoneze, a distrus flota invadatorilor mongoli în 1281; Larousse, Oxford]. [DCR^2, DEXI, DCR^3]

ronin s.m. (În Japonia feudală) ‘Samurai care părăsea serviciul stăpânului’. [engl., fr. *ronin*, *rônin*, engl. *ronin*; cuv. jap.] [DEXI, DCR^3]

tonfa s. f.: ‘Armă originară din China şi Okinawa, din care s-a născut bastonul de poliţie modern’. [cuv. jap.] [DCR^3 v. nunceag]

3.4.6. Meserii, ocupaţii

ninja s., adj. ‘Oameni antrenaţi special pentr spionaj şi atentate’. ‘Luptător specializat în stilul ninjutsu’. [prin fr. (ţestoasele) *ninja*; engl. *ninja*, din jap. *ninja* ‘spion’; Larousse, Oxford] [DEXI, D. CUV. REC., DCR^2, DCR^3]

yakuza s., adj.: **1.** Mafia japoneză. **2.** Membru al Mafiei japoneze. „Cel mai puternic *Yakuza* ... sfârşeşte în spatele gratiilor”. Z. 12/05. **3.** (Cinem.) (Gen de) film de aventuri creat în Japonia, foarte apreciat de japonezi, asemănător filmelor cu gangster. *Film yakuza.* [fr. *jakuza*, engl. *yakuza*, din jap. *ya* ‘8’ la jocul de cărţi + *ku* ‘9’ + *za* ‘3’, *jakuza* fiind considerat număr perdant la jocul de cărţi; Larousse, Oxford] [DCR^2, DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

3.4.7. Transport

shinkansen s.: ‘Trenul de mare viteză japonez’. [engl. *shinkansen*, din jap. *shin* ‘acum’ + *kansen* ‘linie principală’; Oxford] [DCR, DCR^2, DCR^3]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

3.4.8. Ştiinţe

3.4.8.1. Geologie

tsunami s. n.: ‘Valuri marine sau oceanice înalte cauzate de un seism, o erupţie submarină, o alunecare de teren’. **2.** (fig.)’Şoc; **3.** (fig.) ‘Forţă irezistibilă’; **4.** (fig.) ‘Calamitate, flagel’ **5.** (fig.) ‘Element declanşator al unor efecte nefaste’. [fr., (înc. sec. 19) engl., it. *tsunami*; din jap. *tsu* ‘port’ + *nami* ‘val(uri)’; Larousse, Oxford] [DN[3], DCR, DCR[2], DEXI]

3.4.8.2. Ştiinţe naturale

yéti s.m. (Zool.) ‘Animal legendar din Munţii Himalaya, omul zăpezilor’ [fr. *yeti*, engl. *yeti*, cf. cuv. tibetan *gya* ‘loc stâncos’ + *dred* ‘urs galben, hienă’]. [DCR, DCR[2], DEXI, D. CUV. REC., DCR[3]]

3.4.8.3. Filosofie

kaizen s. ‘Concepţie filosofică despre afaceri bazată pe perfecţionarea continuă a capacităţii de muncă şi a eficienţei personale’ [engl. *kaizen*, din jap. *kaizen* ‘perfecţionare’; Oxford]. [DCR[3]]

koan s. n.: ‘Ghicitoare fără răspuns din buddhismul zen’. [fr., engl. *koan* ‘paradox’, din jap. *koan* ‘matter for public though’, cf. chin. *gōngàn* ‘official business’; Larousse Oxford] [DCR[3]]

3.4.8.4. Medicină

shiatsu s.: ‘Metodă de relaxare care constă în apăsarea cu degetele a punctelor energetice ale corpului uman’ [fr., engl. *shiatsu*, din jap. *shiatsu* ‘apăsare cu degetul’; Larousse, Oxford] [DCR[3], D. CUV. REC.]

3.4.8.5. Psihologie, sociologie

hibakusha s.: ‘Termen datând din 1945 şi care îi desemnează supravieţuitorii bombardamentelor atomice de la Hiroshima şi Nagasaki’. [engl. *hibakusha*, din jap. *hi* ‘a sufferi’ + *baku* ‘explozie’ + *sha* ‘persoană’] [DCR[2], DCR[3]]

hikikomori s. m.: ‘Evitarea anormală a contactului social, specific adolescenţilor jaonezi; persoană cu un astfel de comportament. [engl. *hikikomori*, din jap. *hikikomori* ‘a sta în casă’, ‘izolare socială’]. [DCR[3]]

karoshi s.: ‘Moarte cauzată de munca până la epuizare’. „În orice caz, un lucru e sigur, parlamentarii sunt departe de fenomenul numit în Japonia *karoshi*, aşa numita moarte din cauză de prea multă muncă. Este vorba despre o altă educaţie”. R.l. 25 IV 2000, p. 3. [engl. *karoshi*, din jap. *ka* ‘exces’ + *rō* ‘muncă’ + *shi* ‘moarte’; Oxford] [DCR[3]]

nisei s. (1985) ‘Copiii americanilor sau ai canadienilor care au emigrat în anii '40 în Japonia [engl. *nisei*, din jap. *nisei* ‘a doua generaţie’; Oxford]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

seppuku s.: ‘Sinucidere rituală prin spintecarea pântecului printr-o mişcare dublă, de la stânga la dreapta şi de la dreapta la stângă, la origine, privilegiu al samurailor condamnaţi la moarte; hara-kiri’. [fr. *seppukou*, engl. *seppuku*, din jap. *setsu* ‘a tăia’ + *fuku* ‘pântece’. Astăzi *hara-kiri* este considerat în jap. un cuvânt vulgar.; Larousse, Oxford]. [DEXI, DCR[3]]

3.4.9. Cultură şi artă

3.4.9.1. Arte, ceremonialuri

bonsai s. m. ‘Arbore pitic cultivat într-un vas plat’. [engl. *bonsai*, fr., *bonsaï*, *bonzaï* it. *bonsai*, pronunţat cu s sau cu z; din jap. *‘bon* ‘tavă’ + *sai* ‘plantare’]. [DCR[2], DEXI, D. CUV. REC., DCR[3]]

ikebána s. f.: ‘Arta aranjării florilor confom tradiţiilor şi a filosofiei japoneze, bazate pe reguli stricte şi o simbolistică precisă’. ■ (P. ext.) ‘Aranjament floral conform acestei tehnici’. [fr., engl., it. *ikebana*; din jap. *ikebana,* cf. *ikeru* ‘a înfige’ + *hana* ‘floare’; Larousse, Oxford]. [DN[3], DCR, DCR[2], DEXI, D. CUV. REC., DCR[3]]

origami s.: ‘Arta tradiţională japoneză de pliere a hârtiei în diferite forme şi figuri’[fr., engl. *origami*, din jap. origami, cf. *oru*, *-ori* ‘a îndoi, a plia’ + *kami* ‘hârtie’; Larousse, Oxford]. (p. ext.) [DEXI, DCR[3]]

karaoke s. n.: **1.** ‘Înregistrarea pe casete a muzicii fără cuvinte, destinată să acompanieze cântăreţi ocazionali, sistem devenit la modă în anii ’70. **2.** ‘Formă de divertisment în care interpreţi amatori cântă melodii cunoscute, acompaniaţi de orchestra deja înregistrată’. [fr. *karaoké*, engl. *karaoke*, it. *karaoke*; din jap. *kara* ‘gol’ + *oke* ‘orchestraţie’; Larousse, Oxford] [D. CUV. REC., DCR[3]]

3.4.9.2. Teatru

bunráku s.: ‘Teatru tradiţional de marionete’. „Programul include spectacole de teatru classic japone de tipul *kabuki*, *nô* şi bunraku, precum şi spectacole şi concerte”. R. Lit. 9 IV 81, p. 22 [fr., engl. *bunraku*, cuv. jap.] [DCR (1982) v. shamisen, DPN, DEX–S, DCR[2], DEXI, D. CUV. REC., DCR[3]]

jorúri s. ‘Naraţiunea în teatrul tradiţional de marionete’. [fr. *joruri*, din jap. *Jōruri*, numele unui personaj fictiv; Larousse, Oxford] [DCR, DCR[2]]

kabúki s. n. ‘Gen de teatru tradiţional japonez marionete născut în sec. al XVII-lea, în care dialogurile alternează cu cântece şi balet’. □ (adj.) *Teatru kabuki*. [engl. *kabuki*, fr. *kabouki*, it. *kabuki*, din. jap. *ka* ‘poezie, cântec’, *bu* ‘dans’, *ki* ‘tehnică, artă’; Oxford]. [DCR[2], DEXI, D. CUV. REC., DCR[3] v. shamisen]

nô s.: ‘Formă de teatru clasic japonez în care se îmbină poezia, dansul şi muzica’. [engl., fr., it. *nô*; din jap. *nô* ‘talent’; engleza a împrumtat termenul sub formele *noh* şi *nô* în 1871; Oxford] [DCR[2]]

3.4.9.3. Film

anime s.: ‘Film de animaţie destinat atât adulţilor, cât şi copiilor’. [engl. *anime*, din jap. (1980) prescurtare de la *animēshon* (din engl. *animation*); Oxford] [DCR[3]]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

manga s.: ‘Desene animate cu caracter violent’. [engl., fr. *manga*, din jap. *manga* „dessin dérisoire’, din (1950) *man* ‘divagaţie, lipsă a scopului’ + *ga* ‘picture’; Larousse, Oxford]. [DCR^3]

3.4.9.4. Literatură

haikú s. n.: **1.** ‘Poezie clasică din trei versuri, primul şi al treilea pentasilabice, iar al doilea heptasilabic’. **2.** ‘(Despre în proză, scurte) de tipul *haiku*-ului. „Obsesia pentru concentrarea maximă a textului … m-a determinat să numesc textile lui Val Gheorghiu proze *haiku*. R. lit., 12/2000, p. 6. [engl., fr., it. *haiku*; contragere din jap. *haikai no ku* ‘vers alb’; Oxford] Sensul initial al lui *haiku* a fost ‘amuzament, glumă”; haikai este atestat la Paul Eluard în 1920, în titlul antologiei *Pour vivre ici, onze* ***haikais*** DCR]. [DCR, DEX–S, DCR^2, 2007 DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

3.4.10. Relaxare şi divertisment

ryokan s. (1982) ‘Hotel tradiţional japonez’. [fr. *ryokan*, din jap. *ryo* ‘călătorie’ + *kan* ‘loc’; Larousse: *ryokan* este termenul vechi în japoneză, alături de care apare şi neologismul *hoteru*, din fr. *hotel*].

ryotei s.: ‘Restaurant tradiţional japonez prestigios’. „Abia după aceea pot servi „sake” (un fel de rachiu din orez) clienţilor. Celebrele ryotei cu preţuri astronomice, acum „ajustate” la cererea pieţei”. R.L., 30 XII 94, p. 11. [engl. *ryotei*, din jap. *ryōtei*, cf. ryō (presc. de la *ryōri*, din m. chin.) ‘mâncare, bucătărie’, prezent în *kaiseri ryori* ‘bucătărie de mare clasă’ + *tei* ‘pavilion, reşedinţă elegantă construită în stilul al caselor de vară tradiţionale’. Oxford: *tei* (din chin.) apare ca element final în denumirile restaurantelor]. [DCR^3]

3.4.11. Sport

aikido s.: (1990) ‘Artă marţială japoneză creată în 1931, bazată pe mişcări de rotaţie ale corpului care urmăreşte neutralizarea forţei adversarului’. [fr., engl. *aikido*, din jap. *aikidō*; *ai* ‘armonie, unire’ + *ki* ‘spirit’ + *do* ‘cale’; Oxford] [DN^3, DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

dan s. m. ‘Gradaţie la artele marţiale de la nivelul de centură neagră’; ‘sportiv ca are unul din aceste grade’ [fr. *dan*, (1940s) engl. *dan*, din jap. *dan* ‘rang’]. [DN^3, DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

karateka s. m. f.: ‘Practicant de karate’. „Felul în care a reacţionat arbitrul cu calităţi de *karateka*”. Fl., 26 VI 87, p. 22. „Trei *karateka* […] elevii cunoscutului sensei Alios Gurschi”. Gaz. Sp., 20 III, 90, p. 2. [engl. *karateka*, fr. *karatéka*, it. *karateka*, din jap. *karate* + *ka*, cf. *kara* ‘gol’ + *te*‘ mână’ + *ka*; Oxford] [DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

kendo s. n.: ‘Artă marţială japoneză în care se combatanţii, protejaţi cu o cască şi un plastron rigide, se luptă săbii de bambus ţinute cu ambele mâini’ [fr., engl. *kendo*, din jap. *kendō,* cf. *ken* ‘sabie’ + *dō* ‘cale’; Oxford]. [DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

seiza s.: ‘Poziţie de meditaţie (din tradiţia japoneză), aşezat în genunchi, cu fesele sprijinite pe călcâie’. [engl. *seiza*, din jap. *seiza*, cf. *sei* ‘corect’ + *za* ‘şedere’; Oxford] [DCR^3]

sensei s. m.: (1990) ‘Maestru sau profesor de arte marţiale’. [fr., engl. *sensei*, din jap. *sensei* ‘maestru; profesor’, cf. *sen* ‘anterior’ + *sei* ‘naştere’; Larousse, Oxford] [DCR^3]

shotokan s. (1990). ‘Stil de luptă la karate foarte răspândit în Marea Britanie şi în alte ţări’. [engl. *Shotokan*, din jap. *shtotokan*, cf. *shō* ‘corect, adevărat’ + *to* ‘cale’ + kan ‘casă mare’] [DCR^3]

sudoku s.: ‘Joc care constă în completarea unei grile de nouă careuri a câte nouă căsuţe fiecare cu cifre între 1 şi 9’. [fr. *sudoku*, (înc. sec. 21) engl. *sudoku*, din jap. *sūdoku*, cf. *sū(ji)* ‘număr’ + *doku* (*shin*) ‘o singură stare’, după *sūji wa dokushin ni kagiru* = ‘numerele sunt reduse la unul sigur’; Oxford] [DCR^3]

sumo s.: ‘Luptă tradiţională japoneză legată de cultul Shinto între concurenţi obezi’. „Cel mai renumit luptător de *sumo* din Japonia, se retrage din competiţii”. „Putem vorbi de *sumo* ca de un sport?” Fl., 21 X 86, p. 23. [fr., (sec. 19) engl., it. *sumo,* din jap. sum*ō* ‘*luptă’*; Larousse, Oxford] [DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

3.4.12. Vestimentaţie

fundoshi s.: ‘Obiect japonez tradiţional de lenjerie de corp masculină, care acoperă sexul şi lasă fesele descoperite, constând dintr-o fâşie de pânză petrecută în jurul brâului, apoi printre picioare şi legată la spate’. [engl. *fundoshi*, cuv. jap.] [DCR^3]

3.4.13. Obiecte casnice

futon s.n.: Saltea subţire care se pune în patul japonez sau pe tatami. [fr., engl. *futon*, jap. Larousse: fr. futon: ‘Matelas d'origine japonaise, plus ou moins épais, constitué de couches de flocons de cotton’; Oxford: ‘A padded unsprung mattress originating in Japan, that can be rolled up or folded in two’. ‘A type of low wooden sofa bed having an unsprung mattress’.] [DCR^3]

hibachi s.: Aparat de gătit portabil, asemănător unui mic grătar’. [engl. *hibachi*, din jap. *hibachi*, *hi-bachi*, cf. *hi* ‘foc’ + *hachi* ‘bol, oală’; Oxford] [DCR^3]

tatámi s. n.: **1.** Rogojină tradiţională japonezã care serveşte drept pat. **2.** Spaţiu strict delimitat pe care se desfăşoarã unele întreceri sportive tradiţionale japoneze (de ex. judo). **3.** Aşternut din pai pentru plajă. „Am cumpărat un *tatami* bej. [fr., engl. *tatami*, fr. tatami, jap. tatami. Larousse: ‘Tapis épais fait de nattes en paille de riz tressée, servant en particulier à la pratique des arts martiaux’.]. [DCR^2, DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

3.5. Hindi

3.5.1. Alimentaţie

basmati s.: ‘Orez indian cu bobul lung, cu aromă delicată’. [engl., fr. *basmati*, din hindi *bāsmatī* ‘aromat’; Larousse, Oxford] [DCR^3]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

bhaji s.: ‘Mâncare din legume fripte sau prăjite’; ‘mică prăjitură plată sau chiftea din legume prăjite în unt’. [engl. *bhaji*, *bhajia*, din hindi. *bhājī* ‘legume prăjite’; Oxford] [DCR^3]

chutney s., adj.: ‘Condiment picant, dulce-acrişor, originar din India, făcut din fructe sau legume cu oţet şi zahăr’. [fr. *chutney*, engl. *chutney*, din hindi. *caṭnī* ‘condiment puternic’, Larousse] [D. CUV. REC., DCR^3]

3.5.2. Viaţă social-politică

panchayata s. f.: ‘Consiliu sătesc local alcătuit din cinci membri’. [engl. *panchayat,* cuv. hindi, cf. sanscr. *panca* ‘cinci’ + *āyatta* ‘dependenţă de’; Oxford].

3.5.3. Religie şi credinţe

apsara s. f. (Budism; hinduism) ‘Zeiţă de rang inferior din mitologia hindusă, reprezntată ca o dansatoare sau o muziciană’ [fr. *apsara*, *apsaras*, engl. *apsara*, din hindi *apsarā*, cf. sanscr. *apsarās*] [DCR^3]

ashram s. n. ‘Complex monastic în sudul Asiei sau un loc destinat meditaţiei’. [fr. *ashram*, engl. *ashram*, cuv. hindi, din sanscr. *śram* ‘s'exercer’, *āśrama* ‘schit’]. [DEXI, DCR^3]

guru s. m.: **1.** ‘Maestru spiritual hindus în jurul căruia sunt grupaţi discipolii’; ‘conducător al unei secte hinduse’. **2.** (fig.) ‘Mentor spiritual al unui scriitor, filosof, muzician, actor’. [engl., fr. *guru*, din hindi, punjabi, sanscr. *gurū* ‘venerabil’ (comp. cu lat. *gravis*); Larousse: guru: ‘maître spirituel hindou, autour de qui sont groupés des disciples’. ‘Homme qui dirige une secte’] [DCR, DEXI, DCR^2, D. CUV. REC.]

mandala s. f.: (Tantrism hindus; budism) ‘Diagramă simbolică, reprezentând evoluţia şi involuţia Universului pornind dintr-un punct central’. [fr., engl. *mandala*, cf skt. *maṇḍalai* ‘cerc, disc’; Oxford]. [MDN, DCR^3]

mantra s. f.: (Hinduism, buddhism) ‘Sunet sau silabă repetată pentru a-l ajuta să se concentreze pe cel care meditează’. ‘Slogan, frază repetată frecvent’. [fr. *mantra*, engl. *mantra*, (sf. 18) sancr. ‘gândul din spatele cuvântului şi al acţiunii’, cf. *man*- ‘a gândi’]. [DEXI, DEX 09, DCR^3]

panchen lama s. m. inv.: ‘A doua autoritate religioasă din Tibet după Dalai lama’.[din fr. *panchen-lama*, engl. *Panchen Lama*; din tibetan. *panchen*, abrev. de la *pandi-tachen-po* ‘marele învăţat’; Larousse, Oxford]. [DCR^3]

sikh s. m. f., adj.: ‘Membru al unei comunităţi religioase din India, întemeiată în sec. al XVI-lea, care se opunea sistemului castelor’. [fr., engl. *sikh*, din punjabi *sikh*, *sikhe*, pāli *sikkha* ‘discipol’, sanscr. śiṣya ‘discipol’; Larousse: Oxford]. [DEXI, DCR^3]

yantră s. f.: (Hinduism, tantrism) ‘Diagramă geometrică sau obiect care-i ajută pe yoghini să se concentreze’ [fr., engl. *yantra*, sanscr. ‘device for holding or fastening’]. [DCR^3]

yoghín s. m.: ‘Adept al filozofiei şi al practicilor yoga’. [fr. engl. *yogi*, din sanscr. *yogī*, cf. *yoga* ‘unire’; Larousse, Oxford] [DN^3, DCR, DCR^2, D. CUV. REC., DCR^3]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

3.5.4. Meserii, ocupaţii

coolie s.m.: **1.** ‘Numele unei populaţii din India.; persoană din sudul sau estul Asiei’. **2.** ‘Trăgător de rişcă’. **3.** ‘Muncitor necalificat originar din India, China sau altă ţară asiatică’. [fr., (sec. 17) engl. *coolie*, din gujarati *kūlī,* ‘numele unei populaţii din India’, hindi, *kūlī* ‘zilier’, urdu *ḳulī* ‘sclav’] [DCR, DCR^2, DEXI, DCR^3]

3.5.5. Ştiinţă

3.5.5.1. Ştiinţe naturale

kenáf s.: (Bot.) ‘Plantă din estul Indiei, ale cărei frunze sunt folosite pentru hrana vitelor, iar din tulpină se obţin fibre textile asemănătoare cu iuta, folosite la fabricarea pănzei, a pastei de hârtie, a sforilor şi a materialelor ecologice. [fr. *kénaf*, (sf. se. 19) engl. *kenaf*, din pers. *kenaf*, var. a lui *kanab* ‘cânepă’, Oxford; v. rom. *cânepă*]. [DCR, DCR^2, DEXI, DCR^3]

3.5.5.2. Medicină

ayurveda s.: ‘Medicină tradiţională bazată pe filosofia indiană având ca scop armonia dintre corp şi spirit şi dintre individ şi mediul înconjurător’. [engl. *Ayurveda*, fr. *ayurvéda*, cf. sanscr. *āyur* ‘viaţă’ + *veda* ‘cunoaştere, ştiinţă (sacră)’; Larousse, Oxford]. [DCR^3]

chakra s.f. ‘Fiecare dintre cei şapte centri energetici al corpului omenesc’ [engl., fr. *chakra*, din sanscr. *cakra* ‘roată, disc’, cf. baza i.-e. cu sensul ‘a se învârti’; Larousse: ‘cuvânt sanscrit cu sensul ‘roată, disc’, care simbolizează discul solar al lui Vişnu şi fiecare dintre cei şapte centri energitici ai ‘corpului în yoga’. Oxford: chakra: (în gândirea indiană) fiecare dintre cei şapte centri ai puterii spirituale ai corpului uman’.]. [DEXI, D. CUV. REC., DCR^3]

dosha s. f. ‘Formă de energie specifică fiecărui individ’. [engl., fr. *dosha*, din sanscr. *doṣa*, ‘greşeală, boală’; Larousse: fr. *dosha*, skt. ‘ce qui altère’]. [DCR^3]

3.5.6. Vestimentaţie

jodhpur adj.: ‘Pantaloni de călărie largi şi strânşi de la genunchi până la’ [(sf. sec. 19) engl. *jodhpurs*, fr. *jodhpur*, cf. n. pr. Jodhpur; Larousse, Oxford] [DCR^3]

3.6. Turc, turcic

3.6.1. Populaţii

khazar s.m., adj.: ‘Populaţie turcică, care a ocupat o mare parte din sudul Rusiei din sec. al VI-lea până în sec. al XI-lea şi care s-a convertit la iudaism în sec. al VIII-lea, actualmente din centrul Afganistanului, din Pakistan şi Iran. [din engl. *Khazar*, orig. nct.; Oxford] [DCR^3]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

3.6.2. Viaţă social-politică şi religioasă

başkan s. m.: ‘Guvernator al Găgăuziei basarabene’. [DCR[3]]

vilaia(t) s.n.: ‘Diviziune administrativ-teritorială din ţările musulmane’. [DEXI, DCR[3]]

3.6.3. Ştiinţe naturale – Zool. (turcic.)

maral s. m.: ‘Specie de cerb care trăieşte în Tian-Şan şi în munţii din sudul Siberiei’. [engl. *maral,* din turc. *maral*, *meral* ‘căprioară’, comp. cu pers. *marāl* ‘cerb rotat’, ‘ibex’; Oxford Oxford: maral: ‘a red deer of the rare subspecies Cervus elaphus maral, found in Asia Minor and the Caucasus’]. [DEXI, DCR[3]]

şubát s.: (Zool.) **1.** ‘Fermă mecanizată de cămile’. **2.** ‘Lapte bătut obţinut din laptele de cămilă’. [DCR, DCR[3]]

4. ADAPTAREA LA SISTEMUL LIMBII ROMÂNE

4.1. Scrierea

Variantele multiple de scriere ale aceluiaşi cuvânt se explică prin:

a) transliterarea diferită în limbile prin care au pătruns (franceză, engleză):

abaya/abaia: [Musulmanele] „îşi acoperă corpul cu o *abaia”.* (hunedoreanu.ro 05/07). „O *abaya* este un veşmânt … lejer”. (9am.ro, 01/11); *ayatollah/ayatolah*: „S-a reîntors în Iran *aiatolahul”.* (Sc. 02/79). „*Ayatolahul* K., i-a cerut [primului ministru] să demisioneze”. id. „Ayatollah-ul a decedat”. (antena3.ro 21octombrie 2014); *ayran/airan: „Ayran (airan*) este denumirea unei băuturi turceşti”. (Cesamancam.ro, 03/15). „*Airanul* o ajută pe Popeasca”. (libertatea.ro, aprilie 2014); *başkan/başcan:* „Găgăuz-Yeri e condusă de un *başkan”.* (Ad. 03/02, 11). „Găgăuzia şi-a ales *başcanul*”. (tv7.md, martie 2015); *burqa/burka/burca*: „Femeile … acoperite de *burqa”.* (Naţ. 12/00). [Femeile] „purtau *burka”.* (Cot. suplim. Festivalul Enescu 09/09). „Hidjab-ul sau *burca*”. (criticatac.ro, mai 2012); *burquini*/*burkini*: „Aheda Zanetti, ... a creat *burquini*”. (G. 01/07, 24). „Carole ... şi-a cumpărat *burkiniul*”. (realitatea.net, august 2009); *chadri*/*tchadri*: „Purtarea *tchadri*-ului”. (Elle 11/01, 58). „I se spune *chadri*”. (evz.ro 12/08); *coolie*: „Un «*coolie*» … refuzase să plece într-o cursă. Argumentul prezentat de *colie* (sic!), că pasagerul este prea greu – 90 kg. – nu l-a salvat de o amendă”. (R.l. 12/77, 6; D. 87/ 05); *feng shui*: „Principiile *Feng Shui*”. (Cosm. I–II/ 04, 80). „Consilierii *feng-shui*“ (Ev.z. 01/07, 28); *hamam*/*hammam*: „O baie turcească (*hamam*) este binevenită.“ (Av. 05/00, 70). „Primul *hammam* … a fost deschis [la] Sângeorgiu de Mureş”. (R. lib. 08/06, 11). „Ca să-ţi prelungeşti siesta, un moment de plăcere la *hamam*”. (Marie Claire 08/08, 129); *Hezbollah*/*Hizbullah*: „Organizatorul reţelei *Hezbollah”.* (Ad. 02/90, 6). „*Hizbullah* a rezistat atacurilor terestre”. (lovendal.ro mai 2007); *hidjab*/*hidjeb*: [O profesoară] ... să poarte *hidjeb*”. (Fem. 07/90, 12). „Îmi dăduseră un ... *(hijab)*”. (G. 08/ 06, 11); *jamahirie/jamahiryie*: „Ziua naţională

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

a *Jamahiriei* Arabe". (Sc. 09/77, 5). *„Jamahiriya* Libiană" (jurnalul de argeş.ro martie 2011); *judokan*: „Al treilea *judokan* român". (Sc. 05/82, 5); *jiu-jitsu/jiu jitsu*: „Un străvechi sport nipon, *jiu-jitsu".* (Sc. 12/79, 5). „Tehnicile … *jiu jitsu".* (Av. 09/ 01, 74); *kai-zen/kaizen*: „*Kaizen* [înseamnă] 'schimbare în bine'". (Argeş Expres 04/10).

kamikadze/kamikaze: „Mulţi tineri au devenit *kamikadze*". (R. lit. 39/ 01, 1). „*Kamikaze* palestinieni". (Ad. 02/04). [din engl., fr., it. *kamikaze*, din jap. *kami* 'dumnezeu, maestro' + *kaze* 'vânt divin']. La origine taifun providenţial care a distrus flota de invazie mongolă în 1274 şi 1281 şi a salvat Japonia de la o invazie iminentă (JDC). La sfârşitul celui de al Doilea Război Mondial însemna „avion încărcat cu exploziv care urma să explodeze căzând în picaj pe vapoarele americane". Al doilea sens se întâlneşte în mai multe limbi; de observant că tânărul scriitor francez Marc-Edouard Nabe a publicat recent, în anul 2000, un „jurnal-roman" intitulat *Kamikaze*, în care îşi viaţa cititorilor.

karoshi: „Primul caz de *karoshi* a fost consemnat … în 1969". (G. 04/07, 7); *kendo*/*cendo*: *„*Cea mai nobilă [artă marţială] este *kendo,* „calea săbiei". (Naţ. 11/00, 3). „*Cendo* a devenit acum o artă marţială a Japoniei". (R. lit. 08/ 08, 26); *khazar*: „*Khazarii* sunt … duşmani … ai talibanilor". (Olivia 03/03, 88-89); *majles/majlis*: „Clădirea *Majlisului*". (Sc. 02/79, 4). „*Majlesul* este condus conform principiilor islamice". (academia.edu).; *mollah*/*molah*/*mullah*: „*Molahul* Omar". (Naţ. 04/01, 11). „Ben Laden şi *mollahul* Omar". (ziare.com februarie 2008). „Persoanele ... aruncate în închisoare de ... *mullahi*". (Ev.z. 04/97, 5); *mujahedin/mujahidin*: „*Mujahedini* luptători". (Ad. 09/01, 17). „Un adevărat *mujahidin*". (Investigatiejurnalistica.blogspot.ro. aprilie 2012); *niqab/niquab/ nikab/nikuab*: „Femeile ... aleg *niqabul*". (ritertime.wordpress.com octombrie 2012); „Un *niquab* … acoperă ... mare parte a feţei". (captkeyo.com mai 2013). „*Nikabul* reprezintă altceva". (voxeurope.eu noiembrie 2010). „Prinţesa nu poartă *nikuabul*". id.; *nô:* „Trei piese *Nô* de scriitori anonimi japonezi". (R. lit. 02/84,16); *qi/chi/ki*: „Buna circulaţie a lui *Qi* (suflul vital)". (Elle 04/99, 104). „Curgerea liberă a energiei numită *ki* japoneză, *chi* în chineză". (Elle 01/04, 101); *sake/saké*: „Băutura mortală *sake*". (Expres 30/94, 15). „Tare ca un *sake*". (G.Sp. 02/08); *sepuku/seppuku*: „Şi-a făcut *seppuku".* (Ev. z. 07/97, 12). „Mishima şi-a făcut *seppuku*". (evenimentul.ro 03/02); *sashimi*: „Preparatul de bază este *sashimi*". (Elle 03/99, 114); *sharia*: „Inserarea legii *Sharia* în proiectul de Constituţie". (blogideologic. wordpress. com 09/11).

sheila/shayla: „*Sheila* este o eşarfă". (evz.ro 01/11). „*Shayla* reprezintă un văl tradiţional". (olgalady.wordpress.com 02/11); *shiit/şiit:* Grupă religioasă … *shiită*". (ziarul de duminică. ro februarie 2009). „Iranul majoritar *şiit*". (revista22.ro iunie 2005); *sunnit/sunit*: „Mahmoud Hammoud este *sunnit*". (Ad. 10/01, 9). „Primul ministru [este] musulman *sunit*". (revista22.ro iunie 2005).

b) pătrunderea în engleză şi franceză a aceluiaşi cuvânt din persană şi/sau arabă: *Hezbollah*/*Hizbullah*: „Organizatorul reţelei *Hezbollah".* (Ad. 02/90, 6).

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

„*Hizbullah* a rezistat atacurilor terestre”. (lovendal.ro mai 2007); *hijab*/*hejab*: „*Hejabul* pentru femei”. (turntoislam.com februarie 2003). „Tradiţionalul *hijab*”. (evz.ro februarie 2011); *majles/majlis*: „Clădirea *Majlisului*”. (Sc. 02/79, 4). „*Majlesul* este condus conform principiilor … islamice”. (academia.edu); *mujahedin/ mujahidin*: „*Mujahedini* luptători”. (Ad. 09/01, 17). „Un adevărat *mujahidin*”. (Investigatiejurnalistica.blogspot.ro. aprilie 2012); *mollah/mullah*: „*Mollahul* Omar”. (ziare.com februarie 2008). „Persoanele ... aruncate în închisoare de ... *mullahi*”. (Ev.z. 04/97, 5).

c) Ortografierea potrivit normelor limbii române:

aiatolah: „S-a reîntors în Iran *aiatolahul*”. (Sc. 02/79); *burca*: „Hidjab-ul sau *burca*”. (criticatac.ro, 05/12); *caroshi*: „*Caroshi* – moartea din prea multă muncă”.. (Ev. z. 04/07, 3); *cendo*: „*Cendo* a devenit acum o artă marţială a Japoniei”. (R. lit. 08/ 08, 26); *hazar*: „*Hazarii* au fost un enigmatic popor”. (R. lit. 05/85, 22); *judocan:* „*Judocanii* români”. (Sc. 01/73, 2); *molah:* „*Molahul* Omar”. (Naţ. 04/01, 11); *no*: „Artist de teatru *No*”. (jumalul.ro 05/09); *sunit*: „Musulman *sunit*”. (revista22.ro 06/05); *şiit*: „*Şiiţi* şi kurzi”. (Ad. 07/07, 9); *saşimi*: „Prada se şi transforma în „*saşimi*”. (R. lib. 05/83, 6); *tomfă*: „Centuri cu multe compartimente, ... „încărcătoare”, chei sau *tomfă*”. (libertatea.ro 05/09).

4.2. Particularităţi semantice

Inventarul cuprinde termeni utilizaţi atât cu sensuri denotative, cât cu conotative (depreciative şi/sau ironice) cu care circulă în presa noastră.

ayatollah: „Jorg Hayder, *ayatollahul* extremei drepte din Austria”. (Ad. 10/02, 14). „Ion Iliescu, *ayatollahul* PSD” (jurnalul.ro 1mai 2011).

*fedain***:** „*Fedainii* lui Băsescu”. (scrndfi. ro, 10/12).

guru: „Jean-Paul Sartre, marele „*guru*” al inteligheţiei pariziene”. (R. lit. 08/95, 14).

*jamahirie***:** „Noua *Jamahirie* pedelistă”. (jurnalul de argeş.ro 03/11).

jihad: „*Jihadul* politic la alegerile din Argeş”. (jurnalul de argeş.ro, 03/11).

mujahedin: „Victor Ponta i-a numit *mujahedini* pe jurnaliştii mediafax”. (nasul-tv, 2/02/14).

mantra: „Recitarea numelor „al-Qaida” şi „Iran” a devenit un soi de *mantra*, de descântec politic”. (R. lib. 03/08).

nikab: „Operele [artistului de stradă din Paris] de guerrilla *nikab* au fost expuse la New York”. (voxeurope.eu 11/10).

seppuku s. „Pensionarii îşi fac singuri *sepuku* cu talonul [de pensie]”. (G. 06/10, 10).

shinkansen: „3.000 de euro, un concediu cu shogun, gheişe şi *shinkansen*”. (Cot. 30/08 07).

shogun: **1.** (impropriu; autohtonizat) ‘şef, boss al unei organizaţii criminale’. „*Shogunul* se destăinuie”. (R. lib. 02/94, 16); **2.** (ironic) ‘lider politic ce aplică metode agresive’: „*Shogunul*” … a făcut ani de puşcărie (în locul lui Traian Băsescu) în dosarul Flota”. (G. 07/08, 4).

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

sudoku: „M-am săturat să joc *sudoku* la serviciu”. (Ev.z. 11/08,15).

tsunami: (fig.) **1.** ‘val, invazie’: „Veritabil *tsunami* de tipărituri, nu întâlneşte încă, … acel filtru axiologic pe care şi epoca interbelică”. (Ad. lit. şi art. 743/ 04, 1). „*Tsunami* de concedieri colective în 2006”. (R. lib. 12/05, 1); **2.** ‘şoc’: „Nici Televiziunea Naţională, nici particularele n-au îndrăznit să-l supere de dom’ Timofte, aşa că *tzunami*-ul proiectat de noi n-a putut depăşi marginile paharului cu apă”. (G. 02/06, 12). „Un *tsunami* antropologic a devastat insula [Sardinia] şi el crede că nu se poate trece pe parcursul unei singure generaţii de la oi la telefonul mobil”. (R. lit. 06/06, 29); **3.** ‘forţă irezistibilă’: „*Tsunami*-ul tenisului mondial [...] un tânăr … de 22 de ani”. (Prog. TV 06/ 08, 28); **4.** ‘calamitate, flagel’: „*Tsunami* în serviciile secrete”. (R. lib. 12/05, 1); **5.** ‘declanşator al unor efecte nefaste’: „Tăriceanu, un *tsunami* pentru Guvernul Tăriceanu?” (R. lib. 11/05, 2).

Exemplele prezentate au arătat o adaptare aproximativă sau mai degrabă o încercare de adaptare a unora dintre cuvintele selectate la sistemului fonetic al limbii române.

Proveniența aceluiaşi cuvânt prin diferite filiere explică existenţa mai multor variante de scriere, fiecare dintre acestea indicând din ce limbă l-a preluat de fapt româna. De ex. varianta *tchadri* este din franceză, iar *chadri*, din engleză. În franceză sunetul *č* este redat în scris prin grupul de litere *tch*, echivalentul său din engleză fiind grupul *ch*. Sunetul *ğ* e transcris în franceză prin *dj*, iar în engleză prin *j* (ex. fr. *djihad*, engl. *jihad*). Unele cuvinte (ex. *abaia*, *aiatolah*) sunt scrise potrivit ortografiei fonetice româneşti în încercarea de a simplifica modul de transcriere a cuvintelor străine. În cazul multora dintre cuvintele din chineză, japoneză, coreeană şi hindi s-a păstrat grafia din limba din care au fost împrumutate de română (engleză, franceză).

4.3. Particularităţi morfologice

Corpusul nostru cuprinde substantive comune şi proprii invariabile în gen şi număr deoarece provin din limbi în care substantivul fie nu are aceste categorii gramaticale, fie are desinenţe de gen şi număr total distincte de cele din română. În persană şi japoneză substantivele nu au categoria genului gramatical. În arabă substantivul este variabil în funcţie de gen, iar categoria numărului cuprinde singularul, dualul şi pluralul. În română, neologismele au fost incluse în general în categoria neutrelor, cu unele excepţii. Adaptarea substantivelor provenite din diverse limbi orientale la sistemul morfologic românesc este pur formală, întrucât nu are legătură nici cu flexiunea nominală din idiomurile orientale, nici cu cea din limbile din care le-a preluat română.

Încadrarea substantivelor în categoria genurilor s-a făcut pe baza a trei criterii:

a) formal, al finalei vocalice sau consonantice a cuvântului;

b) raportarea la genul natural al persoanei desemnate;

c) relaţia cu un sinonim din acelaşi câmp semantic.

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

4.3.1. Au fost încadrate în categoria masculinelor, substantivele în finală consonantică şi cele în *-i,-u*:

ayran: „Un *ayran*”. (Ad. 10/03); *baha'i*: „*Baha'iul* Wargha Enayati”. (gândul.info 10/14); *başkan*: „*Un başkan* (guvernator)”. (Ad. 13/02, 11); *bonsai*: „*Bonsaii* … trăiesc în ghivece sau tăviţe”. (Gaz. de Sud 02/09); *druz*: „*Druzul* Walid Jumblatt”. (revista.22.ro 06/15); *fedain*: „Membri ai miliţiilor *fedainilor*”. (adevărul.ro 04/09); *guru*: „Cuvântul *gurului*”.; *hazar*: „*Hazarii* au fost un enigmatic popor”. (R. lit. 05/85, 22); *jenşen*: „*Jenşenul*, plantă agricolă?” (Sc. 11/82, 3); *judokan*: „*Judocanii* români şi-au etalat calităţile”. (Sc. 01/73, 2); *mollah*: „*Mollahul* Omar”; *mujahedin*: „*Mujahedinul* Caliopie Ichim”. (jurnaluldeargeş.ro, 3 martie 2011); *ronin*: „Aceşti oameni erau numiţi *ronini*”. (Ad. 09/02, 1); *sensei*: „*Sensei* Cătălin Ţăranu”. (Ad. 03/05, 1); *shiatsu*: „Diplome care atestă cursurile de masaj, *shiatsu*”. (Ad. 10/ 03, 9); *shogun*: „La Tokyo … veghează câţiva „*shoguni* din umbra”. (adevarul.ro 11/07); *taikonaut*: „Numele *taikonautului* … a fost ţinut secret”. (Ad. 16 X 03, 13). „*Taikonaut* este construit din numele chinez … taikong”. (Mon. de Suceava 11/05). „Termenul de *taikonaut* [este] versiunea chineză a astronautului”. (Naţ. 11/99, 7); *won*: „*Wonul* coreean cotat în jur de 1300/dolar”. (Z. 01/98, 4); *yeti*: „Un *Yeti* african?” (Sc. 10/78, 5); *yoghin*: „*Yoghinul* a rămas în această stare timp de opt zile”. (Sc. 06/79, 5); *yuan*: „*Yuanul* ca o alternativă la dolarul American”. (ziare.com 14/03/13). 10.000 de instituţii financiare fac afaceri în *yuani* chinezeşti”, id.

4.3.2. Masculinele **au pluralul în -i:**

baha'i: „*Bahaii* sunt convinşi că sufletul lor va progresa şi după moarte”. (gândul.info 10/14); *druzi*: „*Druzi* sau ... druzieni”. (ziarul de duminica.ro 02/09); *fedaini*: „Membri ai miliţiilor *fedainilor*”. (adevărul.ro 04/09); *taliban*: „*Talibanii* au ... interzis fotbalul”. (Ev.z. 5 IV 97, 5); *ulema*: „Victoria clerului islamic *(ulema*)”. (jurnalul.ro iunie 2009); *sunnit*: „Hammoud este *sunnit*”. (Ad. 10/ 01, 9).

Forma *başkan* se foloseşte indiferent de genul natural al persoanei care îndeplineşte această demnitate: „Mihail Formuzal ... *başkan* al Găgăuziei”. (allmoldova.com, 02/11). „Irina Vlah ... *başkan* al Găgăuziei”. (Tv.7.md martie 2015).

4.4. Fac parte din clasa femininelor numele comune terminate la singular în **-a** sau în **-e**:

abaya: „*O abaya* este un veşmânt ... lejer”. (9 am.ro ianuarie 2011); (folosit şi ca s. m.): „Prinţesa Brianna şi-a cumpărat *un abaia*”. (Naţ. 08/ 00, 12); *burka*: „Fac rost de o *burka”.* (vice.com, 24) vs. *burqa*: „Vălul musulman *burqa*”. (hotnews.ro august 2009); *fatwa*: „O *fatwa* ... interzice realizarea oamenilor de zăpadă”. (mediafax.ro 01/15); *hiroşima*: „O *hiroşimă* este egală cu o capacitate de distrugere echivalentă cu cea abătută asupra Hiroşimei”. (Sc. 08/75, 8); *jamahirie*: „Marea *Jamahirie* Arabă Libiană” (romanian.ruvr.ru 01/13); *mandala*: „Poze cu *mandale* colorate”. (G. 03/10, 11); *mantra*: „Se succedau *mantre*, *mandale,* devize”.

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

(Obs.cult. 10/01, 5); *okiya*: „Studentele intră într-o *okiya*”. (R. lit. 12/94, 11); *panchayata*: „Membri ai guvernului şi *panchayatelor*”. (Sc. 02/75, 6); *şaria*: „Inserarea legii *Sharia* în proiectul de Constituţie”. (blogideologic. wordpress.com 09/11); *tonfa*: „O armă albă, … o *tomfă*”. (R. lit. 25/93, 7); *yantra*: „[Membrilor MISA] li s-a înfăţişat la început o *yantră*”. (G. 03/08, 13).

4.5. Substantivele terminate în consoană au fost asimilate clasei neutrelor:

ashram: „Un *ashram* este un lăcaş de meditaţie”. (Fem. 12/92, 22); *ayran*: „*Ayran…* este denumirea unei băuturi”. (cesamancam.ro martie 2015); *chador*: „Femei îmbrăcate în *chador*”. (Elle 10/01, 126); *chadri*: „I se spune *chadri*”. (evz.ro 12/08); *futon*: „*Futonul* poate ţine loc şi de pat”. (vreaumobila.ro martie 2011); *hadis*: „Musulmancele respectă *hadisele*”. (forum.desprecopi.com 03/05); *hijab*: „Un ... nou (*hijab*)”. (G. 08/06, 11); *kebab*: „*Sish kebab* de miel”. (Elle 07/01, 129). „Să încerci *chebabul*, în variatele: döner chebab … şi *şiş chebab*”. (Lib. 06/09). „Carnea de miel … este întâlnită mai des în *shish kebab* sau *döner kebab*”; *majles*: „*Majlesul* … este condus conform principiilor islamice” (academia.edu); *niqab*: „Femeile ... să poarte ... *niqab”.* (mediafax.ro 01/15); *sake*: [Gheişele] pot servi *sake* … clienţilor”. (R. lit. 12/94, 11); *yakiniku*: „Un *yakiniku*, adică un local unde clienţii sunt poftiţi să-şi prepare singuri friptura”. (Ev.z. 12/ 07, 24)

4.5.1. Neutrele au pluralul în **-uri (a)** sau în **-e (b):**

(a) *ashram*: „*Ashram*-uri ale MISA, dotate cu videochat-uri”. (Ad. 10/04, 13); *ayran*: „*Ayranuri* din partea casei”. (forum.computergames.ro august 2009). „Fac *ayran*-uri”. (kisstheCook.ro septembire 2010); *chador*: „*Chador*-uri pe imaginile ... fotomodelelor”. (ziare.com 02/09); *hadit*: „Sute de *hadituri***”. (**forum.desprecopi.com 03/05); *haiku*: „*Haiku*-urile tălmăcite… din desenele lui I.M.”. (R. lit. 04/75, 1); *hijab*: „Turbane, *hidjaburi*, moschei”. (m.ziare.com octombrie 2008). „*Hidjab***-**uri în Canada”. (criticatac.ro matie 2012). „Nevestele îmbrăcate în *hejab***-**uri”. (imperatortravel.ro iunie 2011); „Am ... *hejaburi*”. (rasarit.com. iunie 2006); *hutong*: „Trecerea de la *hutonguri*, la zgârie nori”. (Ev. z. 02/04). Beijingul era plin de *hutong*-uri”. (culiuc.com 9/07/2007); *jihaduri*: „Cruciade, *jihaduri* şi modernitate”. (emag.ro mai 2015). „Trei mari *jihad***-**uri”. (cumparaadevarul.ro martie 2015); *niqab*: „Purtarea *niqaburilor*”. **(**vice.com 09/13); *siheyuan*: „*Siheyuan*-uri (case patrulatere cu ogrăzi interioare)”. (culiuc.com 9/07/2007); *tsunami*: „O mână de ajutor victimelor *tsunami*-urilor din Asia”. (G. 05/06, 9);

(b) *anime*: „Două seri de *anime* japoneze”. (obs. cult. 02/06). *Anime* este resimţit în română ca o formă de plural şi de aceea este inclus în clasa neutrelor în -e.

futon: „Futoane japoneze”. („22” 28 /03, 11); *vilayet*: „Starea de asediu … în 14 *vilayete* [ale Turciei]”. (Sc. 07/74, 6).

4.5.2. Au plurale redundante substantivele**:** *druz, fedain, mujahedin, ulema, taliban*, *rubayat* (sg. *ruba'i,* pl. arab. *rubayat*). Acestea sunt forme de plural în

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

limba arabă, însă au fost percepute de vorbitorii români ca forme de singular tocmai din cauza finalei lor consonantice.

4.5.3. O serie de cuvinte au şi forme de plural în *s*, preluate ca atare din engleză şi franceză:

abaya, *hijab*: „Haine moderne … *abayas, hijabs*”. (captkeyo.com 05/13); *dosha*: „Corpul uman are trei substanţe (*doshas*)”. (id.); *hibakusha*: „Noi, aceşti *hibakushas* … nu putem uita suferinţele”. (Fl. 08/82, 22).

Formele de plural şi cele articulate sunt ortografiate cu şi fără cratimă:

ayatollah: *Ayatollah*-ul Mohammadreza/*ayatolahul* K.; *ayran*: „Pregătiţi *ayran*-ul”. (kissthecook.ro septembrie 2010); „*Ayranul* ... cu apă”. (Jamilcuisine.ro aprilie 2014); *chador*: „*chador*-ul musulman”. (R. lit. 11/07); *hejab*: *„hejabul* Islamic”. (Imperatortravel.com octombrie 2011); *Hezbollah*: „Operaţiune ... împotriva *Hezbollahului”.* (Ad. 02/90, 6). „Dezarmarea *Hezbollah*-ului”. (revista22.ro februarie 2005); *hijab*: „Femeia poartă *hidjab*-ul. *Hidjabul* este pentru a onora femeile”. (newmuslims.info/ro mai 2015); *jihad*: „*Jihadul* islamic”. (Ad. 02/90). „Conducător al *Jihad*-ului”. (primatv.ro 2008); *niqab*: „*Niqab*-ul este foarte popular”. (evz.ro ianuarie 2011); „*Niqabul* nu a schimbat asta”. (vice.com septembrie 2013).

4.5.4. Sunt invariabile în funcţie de gen şi număr:

aikido: „*Aikido* înseamnă în japoneză „drumul spre armonia energiei spirituale”. (Cosm. 01/ 00, 37); *ainu*: „Aceşti *ainu* debordau de vitejie”. (R. lit. 3/97, 23); „Etnicii *ainu* sunt un popor indigen cu propria lor limbă, religie şi cultură”. (9 am.ro 06/08); *al-amira*: „O eşarfă, *al-Amira*”. (evz.ro 01/11); *anime*: „Site-uri româneşti de *anime”.* (obs. cult. 02/06); *apsara*: „Cele mai importante ornamente sunt nimfele (*apsara)”.* (C. N. 01/09); *ayurveda*: „*Ayurveda* provine din textele Vedelor indiene”. (G. 03/10, 11); *bhagi*: „*Bhaji* din spanac”. (C. N. 01/09); *bunraku*: „Tinerele personaje politice seamănă … cu păpuşile *bunraku”.* (G. 10/07, R. lit. 9 IV 81, 22); *cacik*: „*Cacik* (salată turcească de castraveţi)”. (AS 07/08, 13); *chado*: „*Chado”* înseamnă „calea ceaiului”. (G. suplim. Şcoala 01); *chanoyu*: „*Chanoyu* înseamnă, literal, ‘apă fierbinte pentru ceai’”. (Ad. 10/05); *chakra*: „Şapte *chakre* principale”. (R. lib. 08/04, 31); *chi*: „Buna circulaţie a lui *Qi* (suflul vital) şi a sângelui”. (Elle 04/99, 104); *chutney*: „Ingredientele pentru *chutney”.* (Elle 10/06, 223); *coolie*: „Un «*coolie*» … refuzase să plece într-o cursă”. (R. lib. 12/77, 6); *dan*: „Deţinătorul a 6 *Dan* Aikido”. (ziare.com 10/08);

dosha: „Ospătarii te învaţă cum să mănânci: în funcţie de <<*dosha*>> ta”. (G. 11/10, 11); *feng-şui*: „*Feng Shui* a devenit o preocupare pe plan mondial”. (Av. 07/03, 66); *fundoshi*: „*Fundoshi*, costumaţie asemănătoare luptătorilor de sumo”. (ziare.com 03/09); *ganika*: „*Ganika,* adică o femeie publică de înaltă calitate”. (Unica 11/98, 11); *go*: „*Go* la academia jucătorilor profesionişti din Japonia”. (Ad. 22 X 04, 10); *guru*: „*Guru* este un intermediar sacru între Dumnezeu (Hari) şi oameni”. (Cont. 12/74, 4); *haiku*: „Traducerea în *haiku* a respectivului semn”.

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

(obs. cult. 02/01); *hibachi*: „Mesele *hibachi*". (Elle 06/04, 148); *hibakusha*: „243. 692 de *hibakusha* mai trăiesc [...] în Japonia". (ziare.com 07/09); *hikikomori*: „Camera unui *hikikomori".* (R. lit. 07/07, 23); *ikebana*: „Patru milioane de niponi practică *ikebana".* (R. lib. 06/79, 6); *insei*: „*Insei* (elevi) ai unor mari maeştri". (Ad. 1 III 05, 1); *ippon*: „Ioana Dinea a învins-o … prin *ippon,* pe … Raffaella Imbriani". (Ad. 06/01, 15); *jodhpur*: „*Jodhpur* din mătase corai". (AS 08/09, 12); *judoka*: „*Judoka* echipaţi în kimonourile lor albe". (Sp. 07/84, 1); *ju-jitsu*: „Tehnicile … *jiu jitsu".* (Av. 09/ 01, 74); *kabuki*: „O demonstraţie de *kabuki".* (R. lit. 08/08, 26); *kai-zen*: „**[***Kaizen***]** s-ar mai putea traduce şi ca „schimbare în bine". (Argeş Expres 04/10); *kamikaze*: „*Kamikaze*, acei oameni-dinamită din timpul celui de-al doilea război mondial". (I. B. 12/85, 8); *karaoke*: „Un student filipinez [...] a ucis într-un bar *karaoke* un bărbat". (Ad. 11/02, 13); *karate*: „O femeie-detectiv… înspăimântându-şi adversarii la *karate***".** (R. lit. 04/74, 17); *karateka*: „Arbitrul cu calităţi de *karateka".* (FI. 06/87, 22). „Cei mai micuţi *karateka* se vor întrece la Timişoara". (ziuadevest.ro mai 2009); *karoshi*: „*Karoshi* … înseamnă „moarte din cauza supramuncii". (Ev. z. 04/07, 3); *kata*: „După un *kata* (exerciţiu specific) cu întreg grupul, senseiul a fost pus la o încercare de mare dificultate". (Gaz. Sp. 03/90, 1); *kenaf*: „Este vorba de *kenaf,* din familia hibiscus". (Sc. 07/74, 6); *kendo*: „Clubul *Kendo* … invita publicul la o demonstraţie de luptă a samurailor". (Ad. 09/03, 14); *kimchi*: „Reţeta tradiţionalului *kimchi*". (ProTV Mag. 09/ 09, 79); *keplon:* „*Keplon* … un conservant pentru produse alimentare". (R. lib. 07/ 75, 6);

koan: „Ghicitorile … pe care filozofia orientală le numeşte *koan".* (L. 02/80, 28). „Un (fel de) *koan* românesc". (R. lit. 06/07, 21); *kogai*: „Nouă formă de democraţie […] este legată … *kogai* (poluare)". (Sc. 12/07, 3); *koka*: „A.B.K. … l-a învins prin «*koka*» pe E. G.". (Sc. 08/84, 5); *laogai*: „*Laogai,* sinistrul sistem de lagăre de muncă, exterminare şi reeducare". („22" 01/01, 11); *maki*: „*Maki*, adică rulou cu orez, învelit în alge". (G. 09/ 09, 16); *manga*: „Există site-uri româneşti de *manga".* (obs. cult. 02/06); *marja*: „Khomeini este proclamat *marja* în 1963". (jurnalul.ro iunie 2009); *miso*: „Supă de *miso.*" (Ad. 06/03, 7); *moribana*: „Îi place … mai mult *moribana".* (Ev.z. 01/10); *nippon*: „Vicecampionul mondial … m-a învins atunci prin «*nippon*»". (Sc. 05/80, 5); *no*: „Cel mai bun artist de teatru *No".* (jumalul.ro mai 2009); *origami*: „Concurs naţional de *origami".* (Ad. 06/01, 4); *otaku*: „Termenul *otaku* se identifică cu benzile desenate japoneze". (R. lit. 10/06, 31); *panchen lama***:** „Funcţia de *Panchen Lama".* (Ev.z. 02/1); *paneer*: „[Korma] ... cu ... *paneer".* (2001 cf. Ghid. Iran, 2011); *pi-pa*: „40 de mici artişti [din Nankin], … ştiu să cânte la *pi-pa".* (Săpt. 08/78, 4); *pin-yin*: „Sistemul «*Pinyin*» de transcriere a numerelor proprii". (R. lit. 01/79, 6); *reiki*: „*Reiki* este o tehnică orientală de vindecare". (Elle 01/04, 101); *ryotei*: „Celebrele „*ryotei*", cu preţuri astronomice". (R. lit. 12/94, 11); *saké*: „Washingtonul n-a avut trecere în faţa băuturii mortale *saké".* (Expres 30/94, 15); *sashimi*: „*Sashimi* nu conţine orez". (The One 05/04, 137); *seiza*: „*Seiza* favorizează […] forţa vitală a practicienilor". (AS 10/01, 23); *chi*: „Cristalizarea fluxului *chi".* (AS 10/01, 23); *sensei*: „*Sensei*

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

este un soi de maestru-antrenor". (AS 10/01, 23); *sepuku*: „Şi-a făcut *sepuku* pentru că îl cicălea nevasta". (Ev. z. 07/97, 12); *sikh*: „Un preot *sikh* a restabilit recordul pentru cea mai lungă barbă din lume". (descopera.ro 03/10); *shamisen*: „Cântece la instrumentul *shamisen".* (ziaruldeiasi.ro ianuarie 2010); *shiatsu*: „Cursuri atestate: cosmetică, masaj, […] *shiatsu".* (Naţ. 11/96, 8); *Shinkansen*: „*Shinkansen* – trenul de mare viteză japonez". (R. lit. 11 X 82, 6); *shi-tzu*: „Fracul purtat de un *shi-tzu* la nunta stăpânului a costat 400.000 lei". (Ad. 06/03, 5); *sudoku*: „Strigătul disperat al unui angajat bugetar: „M-am săturat să joc *sudoku* la serviciu". (ziaruldeiasi.ro 03/11); *sumo*: „Luptător de *sumo* din Japonia". (Sc.t. 4 06/4, 5); *surimi*: „*Surimi* este considerat în mod greşit fruct de mare". (adevarul.ro august 2011); *sushi*: „O porţie de *sushi* costă 22$". (Unica 12/03, 162); *tae-bo*: „Să nu lipsească, de la orele de … *tae-bo".* (High Life 12/03, 32); *tai-chi*: „E tot mai interesată de *tai-chi".* (High Life XII 03, 32); *tatami*: „Arbitrul de pe *tatami".* (Fl. 10/88, 22); *tempura*: „*Tempura* cu creveţi şi file de şalău". (Elle 12/03, 188; *tofu*: „*Tofu* este înlocuitorul cărnii şi al brânzei". (AS 01/07, 8); *umami*: „Dulce, acru, amar, sărat şi *umami* – gustul glutamatului de *monosodiu".* (Ad. 09/ 03, 12); *wok*: „Ingredientele se pun în … (*wok*)". (2000 Plus 10/ 98, 56); *yakinuku*: [Clienţi] gătind *yakiniku".* (vipmagazin.md 06/05); *yakuza*: [*Yakuza*] nu mai poate plăti salariile celor 90.000 de angajaţi". (C. 01/09, 11); *yang*: „*Yang* - este asociat cu ceea ce este masculin". (AS 08/01, 8); *yin*: „*Yin* - mai degrabă feminine". (AS 08/01, 8).

4.6. Flexiunea cazuală

Unele substantive şi-au creat forme de genitiv-dativ după modelul celor româneşti.

anime: „Fanii *animelor".* (obs. cult. 02/06); *fedain*: „Membri ai miliţiilor fedainilor". (adevărul.ro, aprilie 2009); *Go*: „Arta *Go-ului".* (Ad. 1 03/05, 1); *guru*: „Cuvântul *gurului".* (Cont. 12/74, 4); *haiku*: „Laconismul *haiku-ului".* (R. lit. 12 /74, 20); *Hezbollah*: „Dezarmarea *Hezbollah-ului".* (revista22.ro 02/05); *jihad*: „Lupta împotriva *jihadului".* (evz.ro ianuarie 2015); *hiroşima*: Distrugere […] abătută asupra *Hiroşimei".* (Sc. 08/75, 8); *majlis*: „Clădirea *Majlisului.*" (Sc. 02/79, 4); *niqab*: „Purtarea *niqaburilor".* (vice.com septembrie 2013); *sushi*: „Prepararea *sushiului".* (G. 09/09, 16); *tsunami*: „[Victimele] *tsunami*-urilor din Asia". (G. 05/06, 9); *yuan*: „Devalorizare de o zi a *yuanului.* "(gândul.info. 11/08/ 15); *yantra*: „Protectoare a *yantrei".* (Cont. 12/74, 4).

Valorile cazuale de acuzativ se pot exprima şi prin construcţii cu prepoziţii:

karateka: „Arbitrul cu calităţi de *karateka".* (FI. 06/87, 22); *koka*: „Învingător prin *koka".* (R.l. 11/84, 7); *origami*: „Concurs naţional de *origami".* (Ad. 06/01, 4); *miso*: „Supă de *miso*". (Ad. 06/03, 7); *shamisen*: „Muzica la „*shamisen".* (R. lit. 12/94, 11).

4.7. Sunt folosite adjectival cuvintele

ainu: „Etnicii *ainu".* (9 am.ro 06/08); *apsara*: „Dansatoare *apsara*". (MF 06/01, 2); *basmati*: „Orezul *Basmati*". (Av. 08/02, 93); *bhaji*: „Pyaz *Bhaji* (chifteluţe

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

de ceapă)". (adevărul.ro 12/03/10); *bunraku*: „Păpuşile *bunraku"*. (G. 10/07, R. lit. 9/04/81, 22); *chutney*: „Garnitura *chutney"*. (Av. 12/02, 10); *dan*: „6 *Dan* Aikido". (ziare.com 10/08); *druz*: liderul *druz"*. (primaTv.ro 2008); religia *druză*". (ziarul de duminică.ro 02/09); luptători ***druzi*** (e-şcoală.ro 05/07); miliţii *druze*". (id.); *feng shui*: „Principiile *Feng Shui"*. (Cosm. I–II/ 04, 80); *fundoshi*: „[obiectul de lenjerie] cunoscut sub denumirea „*fundoshi"*. (ziaruldciasi.ro aprilie 2009); *hibakusha*: „243. 692 de *hibabkusha* … în Japonia". (ziare.com 07/09); *hazar*: „Nume *hazar*". (Cot. 06/07); *Hezbollah*: „Mişcarea *Hezbollah"*. (mediafax.ro 02/15); *hibachi*: „Mesele *hibachi"*. (Elle 06/04, 148); *jenşen*: „Un spray preparat pe bază de *jenşen"*. (Săpt. 12/76, 2); *jodhpur*: „Pantaloni *jodphur"*. (R. lit. 10/09, 16); *jiu jitsu*: „Vei învăţa tehnicile … *pin-yin*". (R. lit. 01/79, 6); *kabuki*: „Teatrul *Kabuki"*. (R. lit. 08/08, 26); *kamikaze*: „Misiuni *kamikaze"*. (Ad. 09/01, 17); *karaoke*: „Bar *karaoke*". (Ad. 11/02, 13); *kendo*: „Clubul *Kendo"*. (Ad. 09/03, 14); *miso*: „Supa *Miso"*. (Elle 03/99, 114); *no*: „Teatru *No*". (jumalul.ro 05/09); *otaku*: „Fenomenul *Otaku"*. (G. 10/06, 13); *pin-yin*: „Sistemului *«Pinyin»* de transcriere a numerelor proprii". (R. lib. 01/79, 6); *shi-tzu*: „Căţelul său *shi-tzu*". (Ad. 08/02, 10); *sikh*: „Turbanul *sikh"*. (Ad. 01/04, 5); *tae-bo*: „Aerobic, *tae-bo* … dans african sau modern". (Compact 01/08, 4); *yakuza*: „Filme *Yakuza"*. (R. lit. 02/75, 20); *yang* „[Turandot] s-a hotărât să urmeze principiile *yang* şi *yin"*. („22" 15/00, 10); *yin*: „Energia sexuală feminină *(yin)* este aproape nelimitată". (Naţ. 13 X 00, 12).

Majoritatea cuvintelor din corpus sunt invariabile în gen şi număr. Încadrarea unora dintre termeni în categoria genurilor, ca şi crearea unor forme de plural au urmat criterii pur formale, cum ar fi finala vocalică sau consonantică a cuvântului şi raportarea la unele realităţi din limba noastră (ex. *abaya* este substantiv feminin pentru că se termină în vocală şi pentru că se poate asocia formal cu *năframă*, *basma*, *broboadă* care în română sunt substantive feminine).

Formelor articulate şi celor de plural au fost scrise atât cu cratimă cât şi fără cratimă. Substantivele *sunit*, *şiit*, *druz* au forme flexionare distincte pentru cele două genuri şi numere ceea ce indică adaptarea lor perfectă la normele fonetice şi morfologice româneşti. Acestea sunt utilizate şi adjectival.

Unele cuvinte au plurale redundante, întrucât în limba arabă sunt deja forme de plural (*taliban*, pl. lui *talib*, *mujahidin*, pl. lui *mujahid*). În română *taliban* şi *mujahidin* au fost asimilate singularului din cauza finalei consonantice a cuvintelor şi şi-au creat forme noi de plural potrivit normelor limbii noastre (*talibani*, *mujahidini*). Româna a preluat formele de plural *doshas* şi *abayas* create în engleză de la *dosha* şi *abaya*. Fenomenul este similar celui din română.

5. ALTE PARTICULARITĂŢI

Câţiva dintre termenii discutaţi în lucrarea de faţă reprezintă baza de de formare a noi cuvinte. Este vorba despre derivatele substantivale, adjectivale şi verbale pe care le-am grupate după cum urmează:

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

5.1. Împrumuturi din franceză, engleză

ayurvedic, -ă adj.: (Med. trad.) ‘Care este conform principiilor ayurveda’: „Proliferarea medicinii *ayurvedice*”. (Femeia 12/92, 22). [engl. *ayurvedic,* fr. *ayurvedique*].

bahaism s. n.: ‘Religie ecumenistă persană’: „*Bahaismul* cultivă revelarea ... lui Dumnezeu”. (Ev.z. 08/97, 4) [fr. *bahaïsme*].

jihadism s. n.: ‘Mişcarea jihadiştilor’: „[Musulmanii] resping *jihadismul*”. (R.l. 08/07) [engl. *jihadism*].

şiism s. m.: ‘Una dintre ramurile principale ale islamului, manifestat în Iran, Siria şi Turcia’: „Centrul *şiismului* irakian” (înliniedreaptă.net iulie 2009). [fr. *chiisme*].

guruism s.m.: ‘(Rel.) Mişcare spirituală condusă de un guru’: „*Guru-ismul* este doar una din căile pe care se revarsă azi în Occident o întreagă avalanşă de curente şi şcoli mistice orientale”. (Cont. 12/74, 4) [din *guru* + *-ism*].

5.2. Formaţii pe teren românesc

a) de la numele comune:

burqată s. f.: ‘Femeie care poartă *burqa*: „*Burqatele* alea cine se cred?” (forum.softpedia.com, 11/10) [*burqa*].

hijabist, -ă: **1.** s. f. ‘Femeie care poartă hijab’: „Prin … boutique-uri de lux … *hijabiste*”. (forum.softpedia.com, 11/10). **2.** s. m. ‘Bărbat cu mentalitate retrogradă’: „Mai mulţi *hijabişti* sunt refulaţi”. (cronici.tv 02/09) [*jihab* + -ist]

hijabizare: s. f. ‘Acoperire cu hijab’. [Princess Jihab] „îşi numeşte acţiunea *hijabizare*”. (voxeurope.eu, 11/10) [*hijabiza*].

jihabiza: ‘A picta văluri şi chadoruri peste imaginile fotomodelelor’: [O tânără artistă franceză] „*jihab-izează* reclamele stradale”. (ziare.com 02/09) [*jihab* + -iza].

jihabizare: s. f. ‘Acţiunea de a jihabiza’: „În galeria online a jihabizărilor, fotomodelele ... au fost echipate … cu chador-uri”. (ziare.com, 21/02/09) [*jihabiza*].

jamahirist: adj. ‘Specific unei Jamahirii’: [Statul român] „nu [e] *jamahirist*”. (m.ziare.com 09/13) [*jamahirie* + -ist].

jihadist, -ă: **1.** s. m. ‘Luptător în jihad’: [Misterul identităţii] „*jihadistului* John”. (mediafax. ro 21/01/15). **2.** adj. ‘Referitor la jihad’: „Dimensiuni *jihadiste* şi eşec islamic”. („22” 11/01, 5) [*jihad* + -ist].

jihadiza: vb. I. tranz. ‘A declanşa jihad’: „Siria şi Irakul vor fi *jihadizate*”. (forum.computergames.ro, 08/13) [*jihad* + -iza].

jihadizare: s. f. ‘Acţiunea de a jihadiza’: „Pakistanul în prologul *jihadizării*”. (adevarul.ro, 11/11) [*jihadiza*].

jihadizat: adj. ‘Extremist, terorist’: „Individizii *jihadizaţi*”. (stiri.ro 08/13). [*jihadiza*]. *nikabizare*: s. f. ‘Acoperire cu niqab’: „*Nikabizarea* afişului”. (voxeurope.eu 11/10) [*nikab* + -izare].

karatist, -ă: „Milla Jovovich e o *karatistă* de frunte”. (AS 09/04, 21). „Marian Bătăiosu se caracterizează drept *karatist*”. (G. 08/09).

protaliban adj. ‘Favorabil talibanilor’: „Anturaj *protaliban*”. (Ad. 12/01, 1).

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

şaormar s. m. ‘Bucătar specializat în pregătirea shaormei’: „Fastfood angajează *shaormari”.* (R. lib. 11/ 08, 2, cf. R. lit. 45 /04, 15). [*şaorma* + -ar].

şaormerie s. f. ‘Local unde se prepară şi se consumă şaorma’: „Turul **shaormeriilor** din Bucureşti”. (ProTV Mag. 43/08, 12) [*şaorma* + -erie].

shogunal, -ă adj.: „Călătorie la curtea *shogunală*”. (G. 07/08, 14) [din shogun, după regal].

talibancă s. f. **1.** ‘Femeie musulmană înveşmântată în burqa’: „Ziceai că sunt *talibancă*”. (părinti.com 02/05). „Două *talibance*”. (roportal.ro/discutii 07/07). **2.** ‘Femeie care crede orbeşte într-o idee, care venerează ceva (un oraş, de pildă)’: „*Talibani* şi *talibance* îţi spun cât de frumos e [Sibiul]”. (Tribuna 05/09). **3.** (Fig.) ‘Persoană extrem de insistentă’: „A mea [fetiţă] e ... o *talibancă* fără seamăn. Se trezeşte de 3-4 ori pe noapte şi cere sân”. (pentrumamici.ro/forum 11/08).

talibanism s. n.: **1.** ‘Mişcare, atitudine etc. a talibanilor’: „*Talibanismul* ... anticultural”. (R. lit. 10/01, 1). **2.** (Fig., depr.; mai ales în politică) ‘Atitudine şi concepţie intolerantă’: „*Talibanismul* din jurul lui Ciorbea”. (R. lib. 09/98, 3). **3.** (Fig.; depr.) ‘Rigiditate în gândire’: „*Talibanism* fiscal”. (taxe şi impozite martie 2008). **4.** (Fig.; depr.) ‘Antiamericanism şi antieuropenism occidental’: „O luare de poziţie de un *talibanism* integral”. (R. lit. 11/01, 240). [*taliban*+ -ism].

talibaniza vb. tranz., refl.: (Fig.; depr.) ‘A radicaliza’: „[Peneliştii] au şansa... de a *talibaniza* … relaţia cu adversarul politic”. (24-ore.ro mai 2008). „Presa s-a *talibanizat”.* (ziare.com decembrie 2011). [*taliban*+ -iza].

talibanizare s. f.: ‘Transformare după modele specifice talibanilor’: „*Talibanizarea* este ... o calibanizare”. (R. lit. 10/01, 1). „Preşedintele Mesici acuză Biserica Catolică de *talibanizarea* Croaţiei”. (R. lib. 08/ 09, 11). [*talibaniza***]**.

b) de la nume proprii şi comune cu sufixele *-ist* şi *-istan*:

ghaddafist adj.: „[Politicienii] cu un trecut *ghaddafist*”. (ingepo.ro 12/14).

khomeinist adj.: „Iranul *khomeinist*”. (înliniedreaptă.net 07/09) [n. pr. *Khomeini* + -ist].

moonist, -ă adj, s. m. f.: (Rel.) ‘Adept al doctrinei religioase a lui Moon’: „Afaceri dc racolare a tinerilor dc către *moonişti*”. (Sc. 11/77, 5) [n. pr. *Moon* n. pr. + suf. -ist].

shaktist s. m., adj. ‘Adept al cultului zeiţei Shakti (în hinduism)’ [n. pr. *Shakti*].

Absurdistan: „În *Absurdistan* totul e posibil”. (ziuaveche.ro 04/15).

5.3. Compuse

jihab: [Prinţesa *Jihab*] „urmăreşte să declanşeze o „mişcare anti-publicitate” … prin expunerea imaginilor [fotomodelelor] la tratamentul *jihab*”. (ziare.com. februarie 2009) [*jihad* + *hidjab***]**.

ippon-averaj: „Confruntarea directă a revenit (la *ippon-averaj*)”. (I.B. 12/88, 7). [ippon + averaj]

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

kamikaze: *femeie-kamikaze, navă-kamikaze, terorist(ă)-kamikaze.*

Românistan-Secuistan: „Pedeleii… să ne spună ...: de mâine ţara se va numi *Românistan – Secuistan* (dacă nu cumva va obiecta UDMR, care va vrea să fie *Secuistan-Românistan*)". (condeiulardelean. ro martie 2011).

sushi-bar: 'Bar în care se serveşte sushi': „Restaurantul [...] are … 30 de locuri în *sushi-bar".* „La *sushi-bar* … preparatul de bază este sashimi". (Elle 03/ 99, 114).

Unele cuvinte au devenit baze derivative atât în limbile franceză şi engleză, cât şi în română. Româna a împrumutat derivatele create în aceste limbi cu sufixele *-ism, -ist* şi a creat la rândul său derivate în *-ist* după modelul francez şi englez. În exemplale enumerate se află şi derivate verbale (*niqabiza*, *hijabiza*) de la care s-au format substantive şi adjective postverbale (*hijabizare*, *hijabizat*).

6. ORIGINEA CUVINTELOR

Cuvintele nou-pătrunse într-o limbă sunt interesante şi pentru studierea etimologiei. Dicţionarele româneşti menţionează doar etimonul direct al fiecărui cuvânt. În cazul celor preluate prin intermediar se utilizează formula „din limba din care s-a împrumutat cuvântul, cuvânt japonez", ex. aikido –Din engl. aikido, cuv. japonez. O astfel de soluţie este pragmatică şi rezolvă chestiunea etimologiei, propunând o informaţie exactă lesne de verificat.

Originea cuvintelor oferă informaţii preţioase despre valorile unei societăţi şi despre modul în care indivizii acelei societăţi se raportează la realitate. Lexemele provenite din limbile vorbite în societăţi cu valori, tradiţii şi credinţe foarte diferite de cele europene merită o cercetare mai amănunţită din perspectiva etimologiei indirecte. Ne-a interesat o astfel de abordare şi de aceea am menţionat în cazul fiecărui termen şi etimonul său indirect. O serie de cuvinte japoneze sunt formate prin compunere, de aceea am menţionat etimonul direct, cel indirect şi elementele componente ale acestuia împreună cu traducerea lor în română. Denumirile artelor marţiale sunt formate prin acest procedeu, iar identificarea sensurilor elementelor constituente ale acestor compuse a pus în evidenţă faptul că ele sunt de fapt nişte căi de relaţionare ale japonezilor cu sacrul, nicidecum simple sporturi.

Toate cuvintele analizate au etimologie multiplă. Pentru formularea, reformularea şi completarea definiţiilor cuvintelor am folosit dicţionarele Larousse şi Oxford disponibile on-line, DCR (cele trei ediţii), dicţionarele de neologisme disponibile, DEX, DEXI. DCR înregistrează majoritatea cuvintelor din corpusul nostru, în timp ce DEX trebuie adus la zi atât în ceea ce priveşte inventarul lexical, cât şi definiţiile şi etimonurile. Credem că elaborarea şi publicarea unei noi ediţii a DEX este imperios necesar şi informaţiile din cercetarea noastră, de un real folos.

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

7. CONCLUZII

Lucrarea de faţă s-a dorit o cercetare a câtorva lexeme de origine arabă, chineză, coreeană, indiană, japoneză, persană şi turcă frecvent întâlnite în româna actuală, ca urmare a impactului pe care presa, televiziunea şi internetul le au în societatea noastră contemporană. Cuvintele studiate, substantive comune şi proprii, au fost grupate în mai multe câmpuri lexico-semantice.

Contextele extrase din presă şi de pe internet au pus în evidenţă următoarele aspecte:

1. lipsa unui criteriu unitar în ortografierea termenilor (aceştia sunt scrişi cu cratimă şi fără, potrivit normelor ortografice româneşti, dar şi păstrând grafiile din franceză şi engleză);

2. încadrarea absolut formală în clasa genului gramatical (în funcţie de finala vocalică sau consonantică a cuvintelor sau prin raportarea lor la termenii cu care prezintă asemănări în limba română);

3. conturarea a trei grupe de nume comune (masculine, feminine şi neutre) şi crearea unor forme de plural;

4. utilizarea unor lexeme nu cu sensurile din limbile de origine (arabă, persană) ci exclusiv cu cele din franceză sau/şi engleză, la care s-au adăugat sensuri depreciative şi ironice create pe teren românesc;

5. unele dintre aceste nume comune şi-au creat familii lexicale prin derivare (derivatele sunt neologice şi formate în limba noastră) şi compunere;

6. materialul cercetat este un exemplu elocvent al capacităţii limbii române de a evolua permanent şi de a se îmbogăţi într-un mod surprinzător;

7. majoritatea termenilor se încadrează în categoria împrumuturilor neadaptate, doar câţiva fiind adaptaţi particularităţilor fonetice şi morfologice ale limbii române;

8. credem că au şanse să se impună în limbă cuvintele înregistrate în mai multe dicţionare.

SURSE

„22” – „22”, revistă, Bucureşti, după 1990; ediţia online, revista22.ro
24ore.ro – portal de ştiri, după 1990
9am.ro – „9 Am News”, portal de ştiri
2000 Plus – *2000 Plus*, ziar, după 1990
Ad. – *Adevărul*, ziar, Bucureşti, după 1990; ediţia online, adevarul.ro
Ad. lit. şi art. – *Adevărul literar şi artistic*, Bucureşti
allmoldova.com – portal de ştiri din Rep. Moldova, după 1990
Amosnews.ro – agenţie de presă online, din 2002
Antena3.ro – site-ul postului de televiziune Antena 3
Argeş Expres – ziar, după 1990
As – *Formula AS*, revistă, Bucuureşti

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

Av. – *Avantaje*, revistă, Bucureşti, după 1990; edicţia online, avantaje.ro
blogideologic.wordpress.com – blog
C. – *Curentul*, Bucureşti, după 1990
C. N. – *Curentul naţional*, ziar, Bucureşti, după 1990
captkeyo.com – portal de ştiri
cesamancam.ro – blog
Compact – *Compact Bucureşti*, ziar distribuit gratuit în staţiile de metroul între mai 2006 – februarie 2009
condeiulardelean.ro – ziar online, după 1990
Cont. – *Contemporanul*, revistă, Bucureşti, înainte şi după 1990
Cosm. – *Cosmopolitan*, revistă pentru femei; ediţia online, cosmopolitan.ro.
Cot. – *Cotidianul*, ziar, Bucureşti, după 1990; ediţia online, cotidianul.ro.
Cot. suplim.
criticatac.ro – revistă, ediţie online
cronici.tv – revistă online
culiuc.com – site
Elle – *Elle*, revistă (ediţia românească)
e-scoala.ro – revistă online
Evenimentul.ro – ediţia online a ziarului *Evenimentul*, Iaşi, ziar, după 1990
Ev. z. – *Evenimentul zilei*, ziar, Bucureşti, după 1990; ediţia online, evz.ro
Expres – *Expres*, revistă, Bucureşti, după 1990
eziare.com – portal mass-media românesc
Fem. – *Femeia*, revistă, înainte şi după 1990; ediţia online, femeia.ro
Fl. – *Flacăra*, revistă, Bucureşti, înainte şi după 1990
forumcomputergames.ro – forum despre jocurile pe calculator.
forum.desprecopii.com – forum „pentru părinţi despre copii”
forum.softpedia.com – forum, după 1990.
G. – *Gândul*, ziar, Bucureşti, după 1990; ediţie online, gandul.info
Gaz. de Sud – *Gazeta de Sud*, ziar, Craiova, după 1990; ediţia online, gds.ro
G. Sp. – *Gazeta sporturilor*, revistă, Bucureşti, după 1990; ediţia online, gsp.ro
G. suplim. Şcoala
hotnews.com – agenţie de ştiri online
Hunedoreanul – *Hunedoreanul*, ziar, Deva, după 1990; ediţia online, hunedoreanul.ro
High Life – ziar, după 1990.
I. B. – *Informaţia Bucureştiului*, ziar, Bucureşti, înainte de 1990
imperator.travel.ro – site-ul agenţiei de turism „Imperator Travel”
ingepo.ro – site de comentarii politice, după 1990
inliniedreaptă.net – revistă online
investigatiejurnalistica.blogspot.ro – blog
jurnalul.ro – ediţia online a ziarului *Jurnalul national*, Bucureşti, după 1990
jurnaluldearges.ro – ediţia online a ziarului *Jurnalul de Argeş*, după 1990
kissthecook.com – site cu reţete culinare orientale
L. – *Lumea*, revistă, Bucureşti, înainte şi după 1990
Lib. – *Libertatea*, ziar, Bucureşti, după 1990; ediţia online, libertatea.ro
lovendal.ro – blog
mediafax.ro – portal de ştiri
MF – *Madame Figaro*, revistă, ediţia românească

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

Marie Claire – *Marie Claire*, revistă, ediţia românească
Mon. de Suceava – *Monitorul de Suceava*, ziar, Suceava, după 1990.
m.ziare.com – portal de ştiri, după 1990
nasul-tv – site-ul postului de televiziune „Naşul TV”, după 1990
Naț. – *Naţional*, ziar, Bucureşti, Bucureşti, după 1990; ediţia online enational.ro
newmuslim.info – blog
obs. cult. – *Observator cultural*, Bucureşti, după 1990; ediţia online, observatorcultural.ro
olgalady.wordpress.com – blog
Olivia – *Olivia*, revistă, după 1990
parinti.com – blog, după 1990
pentrumamici.ro – forum, după 1990
Primatv.ro – site-ul canalului de televiziune „Prima TV”, după 1990
Prog. TV – revistă cu programele canalelor de televiziune din România, după 1990
ProTV Mag. – *ProTV Magazin*, revistă; ediţia online, protvmagazin.ro
realitatea.net – site-ul postului de televiziune „Realitatea”
ritertime.wordpress.ro – portal de ştiri
R. lib. – *România liberă*, ziar, Bucureşti, înainte şi după 1990.
R. lit. – *România literară*, revistă, Bucureşti, înainte şi după 1990.
romanian.ruvr.ru – portal de ştiri, după 1990
roportal.ro – portal de ştiri
Săpt. – *Săptămâna culturală a Capitalei*, revistă, Bucureşti, înainte de 1990.
Sc. – *Scânteia*, ziar, Bucureşti, înainte de 1990
scrndfi.ro – blog, după 1990
Sc.t. – *Scânteia tineretului*, ziar, Bucureşti, înainte de 1990
stiri.ro – portal de ştiri online, după 1990
The One – *The One*, ziar, Bucureşti, după 1990
tv7.md – site-ul canalul de televiziune din Rep. Moldova
Tribuna – *Tribuna*, revistă, după 1990
turntoislam.co – blog
Unica – *Unica*, revistă, Bucureşti, după 1990; ediţia online, unica.ro
vice.com – portal de ştiri, după 1990
vipmagazin.md – revistă online din Rep. Moldova
voxeurope.com – portal de ştiri, după 1990
voxeurope.eu – portal de ştiri, după 1990
vreaumobila.ro – blog, după 1990
Z. – *Ziua*, ziar, Bucureşti, după 1990
ziare.com – portal de ştiri, după 1990
ziaruldeduminca.ro – ediţia online a publicaţiei *Ziarul de duminică*, supliment al „Ziarului financiar”
ziaruldeiasi.ro – ediţia online a cotidianului *Ziarul de Iaşi*, Iaşi, după 1990
ziuadevest.ro – *Ziua de Vest*, ziar, Timişoara, ediţia online, după 1990
ziuaveche.ro – ediţie online a ziarului *Ziua* după dispariţia ediţie pe hârtie.

BIBLIOGRAFIE

Aryanpur-Kashani, Abbas, Aryanpur-Kashani, Manoochehr, 1983, *The Concise Persian-English Dictionary*, Teheran.

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)

Crowther, Jonathan (ed), 1995, *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*, Oxford University Press.
Dănilă, Elena, Andrei, Dănilă, 2011, *Dicţionar ilustrat de cuvinte şi sensuri recente în limba română*, Bucureşti, Editura Litera Internaţional.
Dicţionarul explicativ al limbii române. Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită. 2012, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold.
Dima, Eugenia (coord.) 2007, *Dicţionar explicativ ilustrat al limbii române*, Chişinău, Arc & Gunivas.
Dimitrescu, Florica 1982, *Dicţionar de cuvinte recente*. [Bucureşti], Editura Albatros (DCR).
Dimitrescu, Florica [1997], *Dicţionar de cuvinte recente*. Ediţia a II-a. Bucureşti, [Editura] Logos (DCR^2).
Dimitrescu, Florica (coordonator), Alexandru Ciolan, Coman Lupu, (ed. 2013), *Dicţionar de cuvinte recente*. Bucureşti, Logos.
Faramarzi, M. T. 2001, *Iranul. Ghid turistic*, Traducere de Cristina Muică şi Cristian Teodorescu, Bucureşti, Editura Enciclopedică.
Lazard, Gilbert 1990, *Dictionnaire persan-français*, Teheran.
Marcu, Florin, Constant Maneca 1976, *Dicţionar de neologisme*. Ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Academiei.
Florin Marcu 2008, *Marele dicţionar de neologisme.* Ediţia a X-a revăzută, augmentată şi actualizată. Bucureşti, Editura Saeculum Vizual.
Suciu, Emil, *Influenţa turcă asupra limbii române.* Vol. I–II. Bucureşti, Editura Academiei Române. I: *Studiu monografic,* 2009; II: *Dicţionarul cuvintelor româneşti de origine turcă,* 2010.

ORIENTAL INFLUENCE ON CONTEMPORARY ROMANIAN LANGUAGE

(Abstract)

This paper analyzes some loans from some Oriental languages which appeared in the Romanian language after 1989. They were taken indirectly through English or French language and they represent international words nowdays. They have special meanings and conotations in our language, some of them are used with an ironical sense or even negative one. They are used especially in newspaper and magazine articles. They adapt to our Grammar system, having some forms for the genders and numbers. They were divided into the following groups: religion, clothes, food, politics and civilization. A great number of examples were taken from the newspapers and internet.

Cuvinte-cheie: cuvânt, influenţă, împrumut, oriental, sens.

Keywords: *word, influence, loan, meaning, Oriental*.

Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru *Rosetti”*
Bucureşti, Calea 13 Septembrie, nr. 13
marin.rmihaela@gmail.com

BDD-A33000 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:45 UTC)